

Şopa Kovara Nûbiharê ya li ser Edebiyata Zarokan di Kovargerîya Kurdî de

Kürt Dergiciliğinde Nûbihar Dergisi'nin Çocuk Edebiyatı Üzerindeki İzleri

Traces of Nubihar Journal on Children's Literature in Kurdish Journal Publishing

Türkan TOSUN

Türkan TOSUN	Türkan Tosun ORCID: 0000-0002-3815-262X tosunturkan@gmail.com Ph.D. at Kurdish Language and Literature Department Graduate Student, Independent Researcher, Bingöl-Türkiye.
Jêgir Citation Atf	Tosun, T. (2025). Şopa Kovara Nûbiharê ya li ser Edebiyata Zarokan di Kovargerîya Kurdî de . <i>Artuklu Kurdology</i> (18). 36-64 DOI: 10.35859/artuklukurdology.1575218
Dîroka Şandinê Submission Date Geliş tarihi	28.10.2024
Dîroka Qebûlê Acceptance Date Kabul Tarihi	23.12.2024
Dîroka Weşandinê Publication Date Yayın tarihi	30.01.2025
Cureyê Gotarê Article Type Makale Türü	Gotara vekolinê Research article Araştırma makalesi
Hakemî Peer-Review Hakemlik	Cot Nenas – Du ji derve Double anonymized - Two External Çift Taraflı Kör Hakemlik – İki hakem
Beyana Etîk Ethical Statement Etik Beyanı	Haftîye beyankirin ku di pêkanîn û nivîsina vê xebatê de hemû rêzîkên zanistî û etîk hatine şopandin û hemû çavkanî bi awayekî têtûz hatine referanskirin <i>It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.</i> Bu çalışma yapılırken ve yazılırken bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve kullanılan tüm kaynaklara uygun şekilde atıfta bulunulduğu beyan edilir.
Kontrola İntihalê Plagiarism Checks Benzerlik Kontrolü	Belê – iThenticate <i>Yes – iThenticate</i> Evet – iThenticate
Nakokiyên Berjewendîyan Conflicts of Interest Çıkar Çatışması	Di gotarê de di navbera nivîskar û ti aliyên din nakokîya berjewendîyê tune ye. <i>There is no conflict of interest between the author and any parties in the article.</i> Yazar ile makalede yer alan taraflar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.
Alîkarîya Darayî Grant Support Maddî Destek	Nivîskar beyan dike ku wê ji bo vê vekolinê ti fonên derveyî wernegirtine. <i>The author(s) acknowledge that they received no external funding in support of this research.</i> Yazar(lar), bu araştırmayı desteklemek için herhangi bir dış fon almadıklarını kabul etmektedirler.
Mafê Telifê & Destûr Copyright & License Telif Hakkı & Lisanslama	Nivîskar li jêr lîsansa CC BY-NC 4.0 mafê xwe yê li ser xebata xwe diparêzin. <i>Authors publishing in the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0.</i> Dergide yayın yapan yazarlar, CC BY-NC 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif haklarını saklı tutarlar.
	Ev gotar beşek ji teza lîsansa bilind a Türkan TOSUN a bi navê “Edebiyata Zarokan Di Kovara Nûbiharê De (1992-2010)” ye ku bi şewirmendîya Doç. Dr. Mehmet Zahir Ertekin hatiye amadekirin û parastin.

KURTE

Edebiyat qadeke hunerê ye ku mirov hest, xeyal, fikr û tecrubeyên xwe bi rêya ziman û nivîsê bi awayekî dewlemend û xweşik tînin zimên. Edebiyata zarokan jî ji wan berhemên li gor temen û taybetmendiyên geşedanê ya zarokan hatine nivîsîn re tê gotin. Li cîhanê di warê edebiyata zarokan de bi derengî xebat hatine kirin, lê dîsa jî ji ber ku di vê qadê de êdî zêdetir hewl tê dayîn ev dibe sedema kêfxweşiyê. Kovara *Nûbiharê* ya ku wek kovareke temendirêj a kurdî ji sala 1992yan vir ve weşanê dike di kovargeriya kurdî de xwedî cihekî girîng e. Di vê xebatê de nivîs û xêzên ku di kovara *Nûbiharê* de hatine çapkirin û dikevin bin banê edebiyata zarokan bi berfirehî hatin nirxandin. Ewil bi çarçoveyeke giştî behsa têgehên zarok û edebiyata zarokan û armanca edebiyata zarokan hat kirin. Paşê beşa zarokan a ku di kovarê de bi salan wek beşeke cuda hatiye amadekirin hat analîzkirin. Di kovarê de ji bo zarokên kurd kîjan nivîs, xêz û wêne hatine weşandin mijarên vê xebatê ne. Ji bo ku ev nivîs û wêne bîn tesbîtkirin, hejmarên *Nûbiharê* yên di navbera salên 1992 û 2010î de hatin lêkolînkirin û li ser wan analîz hat kirin. Armanca xebatê ew e ku di qada edebiyata zarokan a kurdî de gaveke biçûk bê avêtin ku ev kêmasî bala nîfşên nû bikêşîne û li ser vê mijarê zêdetir xebat bîn kirin. Bi saya vê xebatê me tesbît kir ku kovara *Nûbiharê* herçiqas bi pisporî, rêkûpêk û awayekî pedagojîyê ve nebe jî, hewl daye ji bo zarokên kurd beşeke zarokan amade bike û ji hêla dînî, exlaqî, neteweyî ve wan hem kêfxweş û hem jî perwerde bike.

Peyvên Sereke: Edebiyat, Zarok, Edebiyata zarokan, Kovara Nûbiharê

ÖZ

Edebiyat insanın duygu, hayal, düşünce ve deneyimlerini dil ve yazı yoluyla zengin ve güzel bir biçimde ifade ettiği bir sanat dalıdır. Çocuk edebiyatı da çocukların yaş ve gelişim özelliklerine uygun olarak yazılan eserleri ifade etmektedir. Dünyada çocuk edebiyatı alanındaki çalışmalar geç başlamış olsa da bu alanda artık daha fazla çaba sarf ediliyor olması memnuniyet vericidir. Uzun soluklu bir Kürt dergisi olarak 1992 yılından bu yana yayın hayatına devam eden *Nûbihar* dergisi, Kürt dergiciliğinde önemli bir yere sahiptir ki bu çalışmada *Nûbihar* dergisinde yayımlanan metin ve çizimler çocuk edebiyatı kapsamında ayrıntılı olarak değerlendirilmiştir. Önce genel bir çerçevede çocuk ve çocuk edebiyatı kavramları ve çocuk edebiyatının amacı ele alınmış, ardından dergide yıllardır ayrı bir bölüm olarak hazırlanan çocuk bölümü incelenmiştir. Dergide Kürt çocuklarına yönelik hangi yazı, çizim ve resimlerin yayımlandığı bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu yazı ve resimlerin tespit edilebilmesi için derginin 1992-2010 yılları arasındaki sayıları araştırılmış ve içerikleri analiz edilmiştir. Çalışmanın amacı Kürt çocuk edebiyatı alanında küçük bir adım atarak yeni nesillerin dikkatini bu alandaki eksikliğe çekmek ve bu konuda daha fazla çalışma yapılmasına vesile olmaktır. Bu çalışma ile tesbit ettik ki, *Nûbihar* dergisi her ne kadar profesyonel ve pedagojik biçimde olmasa da Kürt çocukları için dergide bir bölüm hazırlamak için çaba harcamış, onları dini, ahlaki ve milli açıdan eğitmek ve eğlendirmek istemiştir.

Anahtar Kelimeler: Edebiyat, Çocuk, Çocuk edebiyatı, Nûbihar Dergisi

ABSTRACT

Literature is an art in which people express their feelings, dreams, thoughts and experiences in a rich and beautiful way through language and writing. Children's literature is expresses works written in accordance with the age and development characteristics of children. Although studies in this field have started late in the world, it can be considered a reason that more efforts are being made. *Nubihar* journal, which has been published since 1992 as a long-term Kurdish journal, has an important place in Kurdish journals, and in this study, the texts and drawings published in *Nubihar* journal have been evaluated in detail within the scope of children's literature. First of all, the concepts of child and

children's literature and the purpose of children's literature were discussed in a general context, and then the children's section, which had been prepared as a separate section in the journal for years, was examined. Which articles, drawings and pictures targeting Kurdish children are published in the journal constitute the subject of this study. In order to determine what is prepared for Kurdish children, the *Nubihar's* issues between 1992-2010 were examined and evaluated. The aim of the study is to take a small step in this field and draw the attention of new generations to this deficiency in Kurdish children's literature and to be the reason for more studies on this subject. With this study, we have determined that *Nubihar* journal, although not in a professional and pedagogical way, made an effort to prepare a section for Kurdish children and wanted to educate and entertain them in religious, moral and national terms.

Keywords: Literature, Child, Children's literature, Nûbihar Journal

Destpêk

Zarok toximên gel û welatan in, civak bi hebûna zarokan li ser piyan disekinin û digîhîjin dahatûyê. Herçiqas zarok kesayetên girîng bin jî, gelek civak bi têra xwe qedrê wan nagirin, ji bo wan naxebitin ku ev di gelek qadên jiyânê de xwe dide der. Ji ber ku zarok şexsên pir girîng in, divê ew baş bîn perwerdekirin, ji bo wan berhemên dewlemend bîn amadekirin û derbarê wan de zêdetir xebat bîn kirin. Bi vê mebestê me jî li ser edebiyata zarokan a di kovara *Nûbiharê* de lêkolînek kir û armanc ew e ku di kovarê de ji bo zarokan çî hatiye amadekirin bê tespîtîkirin û ew bi berfirehî bîn analîzkirin. Qasî ku tê dîtî di vê qadê de xebat kêr in û hêvî ew e ku xebata me jî bibe ji perçeyek xebatên edebiyata zarokan a kurdî û nîfşên nû li ser vê mijarê zêdetir hewl bidin.

Di vê xebatê de me rêbaza lêkolîna dokumanê, senifandin û analîza naverokê bi kar anî. Ewîl wêne, nivîs û xêzên ji bo zarokan hatine weşandin yek bi yek hatin tesbîtîkirin. Paşê me hemûyan di bin sernavên cuda de senifand ku xebateke rêkûpêk derkeve holê. Dema senifandin temam bû, me vê carê li ser naveroka wan analîz û şîroveyan kir ku agahiyên berfireh bîn bidestxistin. Ji bilî senifandin, analîz û şîroveyan, me hemû mijaran bi tabloyan nîşan da ku kesên meraq dikin û bixwazin zêdetir agahiyên bi dest bixin bila bi rehetî xwe bigîhînin hejmarên kovarê û naveroka mijaran. Bi saya vê lêkolînê em gihîştin agahiyên berfireh ku ew ê bikaribin di vê qadê de bîn bikaranîn. Girîngiya vê xebatê ew e ku di qada edebiyata zarokan a kurdî de agahiyên nû bide xwîneran, balê bîkşîne ser vê qadê û ji bo kesên ku li ser vê mijarê dixebitin bibe yek ji wan çavkaniyên ku bi mijarê re eleqedar in.

Me di vê xebatê de beşa Zaroknameyê (paşê wek Zarokistan û Nûbihara Biçûkan nav guhertiye) ya di kovara *Nûbiharê* de ji bo zarokan hatiye amadekirin nîrxand. Ji ber vê, hejmarên *Nûbiharê* yên di navbera salên 1992 û 2010î de hatine weşandin yek bi yek hatin lêkolînkirin, hewl hat dayîn ku di edebiyata zarokan a kurdî de rola kovarê bê tespîtîkirin û li ser van nivîs û wêneyan şîrove û nîrxandin bîn kirin. Ji bo ku ew bîn tespîtîkirin 112 hejmarên *Nûbiharê* yên di nav 19 salan de hatine weşandin (ji van hejmaran hinek sê mehan carekê, hinek çend hejmar bi hev re hatine weşandin) hatin nîrxandin. Hat dîtî ku bi tenê di nav salên 1992-1993-1995-1996-1997-1999-2000-2009 û 2010î de yanê 9 sal jî bo zarokan beşek hatiye amadekirin. Gelo naveroka wan nivîs, xêz û wêneyan ji çî pêk tê, zimanê wan hêsan e an giran e, ew li gor asta zarokan in an na, li gor pîvanên edebiyata zarokan hatine amadekirin an na, ev pirs hemû di vê xebatê de hatin bersivandin û derbarê wan de şîrove hatin kirin.

1. Zarok û Edebiyata Zarokan

Zarok û edebiyata zarokan du mijarên bi bi hev re têkildar in ku gelek caran li ser niqaş hatine kirin. Ji bo peyva zarokê gelek pênase hene ku ferhenga Cambridgeê dibêje; kesî/kesa ciwan ê ku hê mezin nebûye (Cambridge, 2024). Lê ev pênaseya berfireh dikare mijarê zelal bike; zarok ew kes e ku ji du saliya xwe (temambûna dergûşiyê) heta 15 saliya xwe (dema kamilbûnê) ji hêla fizîkî, derûnî, civakî ve di navbera van herdu heyaman de mezin dibe û di civakê de hewl dide ku bibe şexsek (Tüfekçi Çan, 2014, r. 1). Li gor Peymana Mafên Zarokan a Navneteweyî ya Neteweyên Yekbûyî (NY) jî her çiqas kesek zû kamil bibe jî, heta ku 18 salên xwe tije neke ew wek zarok tê hesabandin (Çocuk Haklarına Dair Sözleşme, 2024, r. 5). Di kurdî de ji bo kesên ku temenê wan heta dozdeh û sêzdeh navên wekî zarok, zaro, zarî, gedek, gedek, sêlek, sêwlek, doman, qeçek, sebî, mindal, eyal, tifal, biçûk, piçûk, weled û hwd tên bikaranîn (Pertev, 2009, r. 21). Wek ku tê dîtin zarok ew kes in ku temenê wan ji yek an jî du salî dest pê dike û gelemperî heta sêzdeh û panzdeh salî dewam dike. Ji vê heyama ku di navbera van salan de derbas dibe ra jî dibêjin heyama zarokatiyê ku ji bo geşedana hişî, ruhî û fizîkî ya zarokan pir girîng e.

Li ser rûyê erdê dema însanan xwestine ku tiştêkî bibêjin, an bi devkî an jî nivîskî fikr û hestên xwe anîne zimên. Ji van hinek ji ber ku li gor hunerekê hatine gotin an jî nivîsandin, ew wek edebiyat hatine nixandîn. Bêşik her gotin û nivîs ne edebiyat e. Edebiyat hunerek e ku mirov hemû bihîstin, kirin û fikrên xwe bi awayekî dewlemend û bitesir di hemû heyaman de bi vê hunerê tînin zimên (Kavcar, 1999, r. 4). Edebiyata zarokan çi ye û kingê derketiye holê? Niqaşên li ser vê mijarê di destpêkê de gelemperî ew e ku edebiyata zarokan perçeyek an jî binbeşeke edebiyatê ye û tena serê xwe divê wek qadeke cuda neyê nixandîn. Di nav demê de ev nêrîn guheriyê û ew wek qadeke serbixwe heta roja me hatiye.

Dema em lê dinihêrin tê dîtin ku mezinan bi sedsalan zarok wek şexsên serbixwe qebûl nekirine û ji ber vê nêrînê jî hewce nedîtine ku ji bo wan edebiyatekê ava bikin. Zêdetir berhemên devkî yên wek çîrok, tiştanok, lorîk, fabl, metelok û hwd ji bo wan gotine, an jî di nav rûpelên rojname û kovaran de bi tenê çend rûpel ji bo zarokan veqetandine bes. Lê piştî Serdema Navîn dema tesîra heyama Ronesansê (Ronahîbûn) çêbûye û Ewropa hinekî pêşve çûye, ew nêrîna ku zarokan wek şexsekî qebulnekirin jî guheriyê û êdî ji bo wan edebiyateke taybet hatiye avakirin. Dema ev hişmendî piştî sedsala 17emîn li seranserê cihanê belav bûye, her civak li gor xwe xebitiye û ji hêla edebiyata zarokan ve hêdî hêdî gavên girîng hatine avêtin (İnal, 2014, r. 30, Neydim, 2003, r.147-148, Şirin 2007, r. 6).

Di navbera zarok, ziman, perwerde û edebiyatê de têkiliyeke girîng heye. Edebiyata zarokan ji hemû tiştên devkî an jî nivîskî, yên ku xîtabê mezinbûn, geşedan, xeyal, hest, fikr, qabiliyet û zewqa zarokan dikin, hem wan perwerde û hem jî kêfxweş dikin re tê gotin (Yalçın-Aytaç, 2014, r.17). Fikra edebiyata zarokan wek qadeke cuda cara ewil li Îngiltereyê hatiye rojevê. Çaxê ku behsa mijarê hatiye kirin, ewil keşîş û kesên nêzîkî civata dêrê û paşê jî hin hîndekaran bertek nîşanî vê nêrînê dane. Lê paşê hêdî hêdî ev bertek kêmbûne, edebiyata zarokan heta roja me hatiye û ji bo zarokan zêdetir berhem hatine amadekirin. Güleç û Geçgel destnîşan dikin ku heta sedsala 16emîn ji bo zarokan tu pirtûkek jî nehatiye nivîsandin û wiha dibêjin:

“Heta sedsala 16emîn mirov rastî pirtûkeke ji bo zarokan hatiye nivîsandin nayê. Heta vê sedsalê zarok hewcedariya xwe ya edebiyatê bi berhemên edebiyata gel, an jî bi pirtûkên ku ji bo mezinan hatine nivîsandin pêk tînin. Berhema Johann Amos Comenius a bi navê “Orbis Pictus (Bi Dîmenan ve Dinya) ya ku di sala 1637an de hatiye weşandin wek pirtûka zarokan a biwêne ya ewil dikare bê qebûlîkirin (2012, r. 1).

Dema behsa edebiyata zarokan tê kirin, du tişt balê dikşînin; yek ew e ku berhemên li Rojavayê navdar in û li cihanê ji hêla gelek kesan ve tên zanîn ji bo ku zarok jî sûtê ji wan werbigrin, bi

zimanekî hêsantir ji nû ve hatine nivîsandin. Mînak, fablên La Fontaine û Ezop, çîrokên gelerî yên ku ji hêla Charles Perrault ve bi navê “*Contes de ma mère l’Oye*” (Çîrokên Dayika Qaz) hatine weşandin û çîrokên “*Rapunzel*” (Rapunzel), “*Hänsel und Gretel*” (Hansel û Grethel), “*Rotkäppchen und der Wolf*” (Keçika Kumsor û Gur), “*Dornröschen*” (Rindika Razayî) yên ji hêla du birayên alman Jacob û Wilhelm Grim ve hatine berhevkirin. Ji bilî van, pirtûka John Newbery a “*Mother Goose’s Melody*” (Strana Dayika Qaz), berhema Daniel Defoe ya “*Robinson Crusoe*” (Robinson Crusoe), berhema Jonathan Swift ya “*Gulliver’s Travel*” (Seyahatên Gulliver), pirtûka Charles Dickens ya “*David Copperfield*” (David Copperfield, berhema Lewis Carroll a “*Alice’s Adventures In Wonderland*” (Alis li Diyarên Nedîtî), pirtûkên Jules Verne yên “*Voyage au centre de la Terre*” (Seyahata Ber Bi Navenda Dinyayê), “*De la Terre à la Lune*” (Seyahata Ber Bi Hivê Ve), “*Les Enfants Du Capitaine Grant*” (Zarokên Kaptan Grant), “*Vinght mille lieues sous les mers*” (Di Bin Behrê De Bîst Hezar Fersah), “*Le tour du monde en quatre-vingts jours*” (Di Heyştê Rojan De Gera Alemê) jî bi zimanekî ku zarok bikaribin rehet fêhm bikin û pê kêfxweş bibin ji nû ve hatine nivîsîn.

Xala duyem jî ew e ku di nav demê de fikra edebiyata zarokan reh daye û êdî berhem rasterast ji bo zarokan hatine nivîsîn. Yanî nivîskar û helbestvanan bi taybetî ji bo zarokan berhem amade kirine. Ev bi rastî jî piştî salên dûr û dirêj pêk hatiye ku hê jî xebatên di vê rêyê de gav bi gav dewam dikin. Wek ku tê ditin fikra edebiyata zarokan di sedsala 17emîn de li Rojavayê dest pê dibe û paşê li cihanê belav dibe. Piştî ku keşfên erdnîgariyê çêbûn, Ewropa dewlemend bû, kapîtalîzmê dest pê kir, mirovan ji gundan koçî bajaran kir, Ronesans û Reformê dest pê kir, tesîra felsefeya ronahîbûnê jî li ser civakê zêde bû (Înal, 2014, r. 30). Ev geşedan bûn sedem ku zarok şûna kar û xebatê êdî herin dibistanan, perwerdeyê bibînin, ji bilî Încil û pirtûkên olî berhemên din jî bixwînin û binivîsin. Van hemûyan jî edebiyata zarokan re rê vekir û ji wir pê ve ji bo zarokan hêdî hêdî berhem hatin amadekirin. Dikare bê gotin ku ev berhemên devkî û nivîskî yên li gor asta zarokan hatin amadekirin û hê jî tînan amadekirin zimanê zarokan pêş ve dibin, wan kêfxweş dikin û li ser geşedana wan a hişî û derûnî tesîreke baş dikin. Ji bilî vê, ew fikr û hêstên zarokan dewlemend dikin û asta wan ya ecibandîne bilind dikin (Sever, 2015, r.17).

Di pêvajoya dîrokê ya edebiyata zarokan de hema bibêje li hemû welatan geşedana edebiyata zarokan ji heman pêngavê derbas bûye. Edebiyata zarokan ewil jî bo perwerdeya dîmî û exlaqî wek navgînekî hatiye bikaranîn ku ew wek “nêrîna pedagojîyê”, paşê wek berhema hunerî hatiye nixrandin ku ev jî wek “nêrîna estetîkê” hatiye nixrandin. Herî dawîn jî hatiye gotin ku zarok jî xwedî hestan in û ev jî bûye sedem ku “nêrîna psîkolojîyê” derkeve holê. Di edebiyata zarokan da çend teoriyên sereke hene ku Tüfekçi Çan wan wek ya ku “nivîskar” derdixê pêş, ya ku “xwîneran” derdixê pêş û ya ku “naverok”ê derdixê pêş bi 3 cureyan dabeş dibe û wan jî di nav xwe da wek sernavên cuda bi hurgilî tasnîf dibe (2014, r. 20, 25).

Bi kurtasî edebiyata zarokan jî wek edebiyata mezinan dixwaze hest û fikran bi awayekî xweş û bitesîr bîne ziman û wan zarokan bide xwendin. Tiştên ku edebiyata zarokan ji edebiyata din cuda dibe ew e ku çarçoveya wê bi zarokan ve hatiye sînordarkirin. Fêrkirin, perwerdekirin, terbiyekirin jî di gel demderbaskirinê û kêfê cî digire. Şimşek armanca edebiyata zarokan bi bîst xalan eşkere dibe (2007, r. 31). Lê mirov dikare yê sereke bi vî awayî bîne ziman; beriya her tiştî armanc ew e ku zarok kêfxweş bibin û bi saya edebiyatê dema wan baş derbas be. Lewra berhemên baş û biqalîte tesîreke erênî li ser hiş û ruhê wan dikin, dinyaya zarokan a hest û xeyalan dewlemend dibe. Edebiyata zarokan agahiyê dide zarokan, tiştan hîn wan dibe, bi saya van agahî û perwerdeyê asoya wan fireh dibe. Zarokên ku asoya wan fireh dibin jî bi çavekî din li dinyayê û mirovan dinihêrin, tiştên nû keşif dikin. Yek ji armanceke din a edebiyata zarokan jî ew e ku xwendinê bi zarokan bide hezkirin ku dema ew mezin dibin, di navbera wan û xwendinê de pîreyeke xurt ava bibe. Kesên ku di zarokatiya xwe de bi pirtûk, kovar an jî berhemên din re eleqedar dibin, gelemperî baş diaxivin, di nivîsê de ziman baş bi kar tînin, hest û fikrên xwe rehet tînin ziman.

Di bingeha edebiyata zarokan de fêrkirin, agahdarkirin, perwerdekirin û kêfxweşîkirin heye ku mezin ji bo vê hewl didin û berhemên zarokan amade dikin. Helbet her nivîs, xêz, wêne û berhemên ji bo zarokan tên amadekirin ne perçeyek edebiyata zarokan in, pîvanên wê hene ku me kêm zedê bi çend xalên sereke behsa wan kir. Lê bi kurtasî, divê zimanê berheman hêsan û zelal be, zarokan netirsîn e, xemgîn neke, dema wan xweş derbas bike, zimanê wan pêşva bibe, agahiyan fêrî wan bike, zarokan perwerde û terbiye bike, kêfê bide hiş û mêjiyên wan û hwd. Edebiyata zarokan ji folklorê bigire heta dîrokê, ji filolojiyê bigire heta hunerên bedew, ji dîrokê bigire heta hunerên dîtbarî bi gelek qadan re têkildar e û ji sala 1980 û vir ve gelek teoriyên wek oryantalîzm, femînîzm, postmodernîzm, psîkanalîtîk di rexnekirina vê qadê de hatine bikaranîn (Uğurlu, 2010, r. 1921, 1945).

Piştî van agahiyan dema em berê xwe didin civaka kurdan em dibînin ku li gor cihanê di edebiyata zarokan a kurdî de ji bo zarokan berhem -bi taybetî yên nivîskî- gelekî kêm in. Ji ber sedemên siyasî yên wek qedexekirina ziman, kêmbûna saziyên kurdan, berhemnivîsandina ji bo mezinan, aborî û hwd edebiyateke xweser a zarokan ya birêkûpêk ava nebûye. Wek cihanê di nav kurdan de jî edebiyata zarokan ewil bi berhemên devkî pêş ketiye û paşê berhemên nivîskî hatine amadekirin. Ev berhemên nivîskî jê gelek jî di rojname an jî kovaran de (Hawar, Nûbihar û hwd) bi çend rûpelan hatine weşandin, lê paşê yên ku rasterast ji bo zarokan hatine amadekirin derketine holê. Dîrok û geşedana edebiyata zarokan a kurdî ji ber ku mijareke berfirehe em ê di vê gotarê de bi tenê behsa perçeyek ji wê bikin. Lê dikare bê gotin ku li gor Rojava û cihanê gelekî dereng dest pê kiriye û hê jî rewş zêde neguheriye û negihîştîye asteke baş. Lewra weşanên wek kovar, pirtûk, rojname û hwd yên ji bo zarokan kêm in û hêwî ew e ku ji vir şûn de ew zêdetir bîn amadekirin. Çaxê ku berhemên nivîskî bîn lêkolînkirin wê bê dîtîna ku di naveroka wan de şûna zimanekî zelal û hêsan a ku zarok bikaribin bi rehetî fêm bikin, gelemperî zimanekî giran hatiye bikaranîn. Ev jî dikare bibe mijara xebateke din û li ser lêkolîneke berfireh bê kirin. Rewş her çiqas wiha be jî, hin nivîskar û rewşenbîrên kurd xwestine vê kêmasiyê jî holê rakin û ji bo zarokan ked dane. Di vê keliyê de em dikarin bibêjin ku kovara *Nûbiharê* jî yek ji wan weşanan e ku di destpêka weşana xwe (1992) heta heyameke dirêj (2010) ji bo zarokên kurd çend rûpel amade kiriye. Ev mijar û navarokên kovarê çiqas li gor pîvanên edebiyata zarokan in (mijarên balkêş, zimanê hêsan, kêfxweşîkirin, agahdarkirin, fêrkirin, perwerdekirin, balkêşandin û hwd) û gelo gihîştîne armanca xwe an na wê niha bîn nixandî.

2. Bi Çarçoveyê Giştî Kovara Nûbiharê

Salên 90î ji bo kurdan herçiqas salên dijwar bin jî, ji hêla çapemeniyê ve destpêka heyameke nû ye jî. Li Tirkiyeyê di sala 1991ê de qanûna 2932an a ku zimanê kurdî di qada axaftin, weşandin û çapkirina fikr û ramanan de qedexeyê dikir hat betalkirin (Resmî Gazete, 1991, r. 8). Bi feshîkirina vê madeyê qedexeya li ser weşana kurdî jî ji holê rabû û heyameke nû dest pê kir. Kovara *Nûbiharê* jî wek çend kovarên din di vê heyamê de bi zimanê kurdî dest bi weşanê kir. Kovara ku ji bo çand, hûner û edebiyata kurdan derket qadê bi berpirsariya Sabah Kara û Süleyman Çevik di Çiriyaya Pêşîn a sala 1992an de li Stenbolê hejmara xwe ya ewil weşand. Xwediyê kovara ku bi awayekî mehane dest weşanê kir, Mahmut Yarluğ bû. Kovar ji hejmara 87emîn pê ve êdî wek bihar, havîn, payîz û zivistan sê mehan carekê demsalî hat weşandin. Rûpelên wê ji 32yan pêk hat, lê piştî ku bû demsalî hejmara rûpelên wê jî di navbera 96 û 110an de zêde bû. Peyva nûbiharê ya ku tê meneya bihara nû gelo çima hatiye hilbijartin? Bersiva vê li ser malpera nubiharblogê hatiye dayîn û tê gotin ku Nûbihar navê xwe ji Nûbihara Biçûkan ya Ehmedê Xanî digire û xwe dewama wan kesên ku di tarîxê de ji edebiyata Kurdî re xizmet kirine dibîne.¹

1 Kesên dixwazin dikarin li ser vê linkê agahiyê bi dest bixin <https://nubiharblog.wordpress.com/nubihar/>

Dema hejmarên kovarê bê lêkolînkirin tê dîtin ku hin mehan kovar nehatiye weşandin, lê pişt re du hejmar bi hev re hatine çapkirin. Wek hejmarên 41/42, 43/44 51/52 û 53/54. Rêvebirên kovarê ji ber sedemên cuda di îlona 1997an de bi hejmara 60emîn dev ji weşandina *Nûbiharê* berdane û gotine ew ê navbereke çend mehan (6 meh) bidin û di nîsana 1998an de çar din dest bi weşana xwe bikin (Nûbihar, 1997, r. 4). Meha nîsanê ji ber ku sedsaliya rojnamegeriya kurdî ye, *Nûbiharê* di nîsana 1998an de çar din dest bi weşana xwe kiriye. Kovarê cara duyem jî di sala 2000î de navber daye weşana xwe (piştî hejmara 86an). Rêvebirên kovarê piştî vê hejmarê êdî dev ji weşana mehane berdane û di sala 2002yan de bi hejmara 87an ya zivistanê dest bi weşana demsalî (sê mehan carekê) kirine. Di heyama ku kovara *Nûbiharê* dest bi weşanê kiriye kovarên kurdî yê wê wek *Rewşen-Jiyana Rewşen*, *Newroz Ateşî* (*Agirê Newrozê*), *Serketin*, *Tewlo*, *Zend*, *Nûdem* û hwd jî dest bi weşanê kirine û kêmasiya kovargerîya kurdî ya salan bi van xebatan ve hinekî ji holê rabûye.

Zimanê *Nûbiharê* xwerû kurdî ye, ji sedî 99 bi zaravayê kurmançî hatiye weşandin. Lê car caran nivîsên zazakî (dimilkî) û soranî jî hatine nivîsandin, mînak hejmara 118emîn tevahî bi zazakî ye. Derbarê armanca kovarê de jî li ser berga ewil a kovarê “*Mehnameya Çand û Huner û Edebiyat*” hatiye nivîsandin. Ji vê tê fêmkirin ku kovar dixwaze çand, edebiyat, dîrok û hunera kurdî belav bike û biparêze. Di nivîseke pêşgotinê ya bi sernava “*Di Payîz de Nûbihar!*”ê de jî behsa armanca kovarê hatiye kirin (Nûbihar, 1992, r. 3). Di kovargerîya kurdî de gelemperî gelek kovar bi nêrîneke çepgir hatine weşandin, lê *Nûbihar* bi nêrîna xwe ya neçepgir balê dikêşîne. Rêvebirên kovarê her çiqas kesên dîndar bin jî, nivîsên kurdên ku fikrên wan ji hev cuda ne di kovarê de weşandine. Dibe ku ji ber vê tevgerê rewşenbîr û pisporên zimanê kurdî bi salan kovarê wek baneke hevpar a kurdî dîtine û di *Nûbiharê* de kom bûne, ew wek kovareke kurdî ya temendirêj hê jî weşana xwe didomîne.

Herçiqas navê çend kesan derkeve pêş jî, gelek kesên din di kovarê de helbest, çîrok, hevpeyvîn, fabl, mamik, biyografî, çarîn, hevpeyvîn û gelek nivîsên curbicur nivîsîne. Mînak; Abdullah Kîran, Abdurrahman Adak, Ahmet Aras, Berken Bereh, Celîlê Celîl, Firat Cewerî, Hayrullah Acar, Hatîce Mollakendî, Gulîstan Çoban, Sidîq Gorîcan, Lokman Polat, Mehmet Öncü, M. Emin Bozarlan, M. Zahir Ertekin, Murad Celalî, Perwîz Cîhanî, Recep Dildar, Rojbîn Özkan, Rojen Barnas, Rohat Alakom, Roşan Lezgîn, Salih Kevirbirî, Selman Dilovan, Selîm Temo, Xalid Sadîni û Zilkîf Xweşhêvî. Ji wan hinekan hem bi navên xwe yê fermî û hem jî bi navên mustear nivîsandine. Hejmara nivîskarên jin di destpêkê de pir kême, paşê hinekî zêde dibe, lê dîsa jî ew bi têra xwe di kovarê de cî nagirin.

Dema em berê xwe didin nivîskarên beşa Zaroknameyê navê Xelîl Amed (î), Sabah Kara û Rojbîn Özkanê balê dikêşîne. Sabah Kara di hejmara 2, 3, 4, 6, 7, 78, 79-80-81 û 82yan de, Xelîl Amed (î) di hejmara 8 û 56an de, Rojbîn Özkanê jî di hejmara 107-108-109-110-111 û 112yan de ji zarokan re nivîsandine û beş amade kirine. Xêncî wan, hin kesên din jî fabl, çîrok, mamik, tiştanok û hwd nivîsandine ku meriv dikare navê wan wek Mehmêd Alî Sadîk, Murat Malpir, Zelal Hawar, Besra Pîranî, Melayê Xursî, Nûbar Asan, Azad, Ebdillahi Amed û Selman Dilovan rêz bike.

Ji ber ku kovar kovareke edebî, çandî û hunerî ye tê de gelek nivîsên curbicur yê wê wek çîrok, pexşan, helbest, gotinên pêşyan, metelok, ceribandî, gotar, hevpeyvîn û hwd hene. Kovar di destpêkê de ji hêla edebiyata kurdî ya klasîk ve gelekî dewlemend e, lewra helbest, beyt û çarînên Melayê Cizirî, Feqiyê Teyran, Mela Huseynê Bateyî, Seyîd Eliyê Findikî, Baba Tahirê Uryan, Ehmedê Xanî û hwd hatine weşandin. Ji bilî vê, ji zimanê tirkî, farisî, almanî, îngilizî, erebî, frensî, norwêcî û yê din helbest, çîrok, gotar û hwd werger hatine kirin. Di destpêkê de zêdetir nivîsên îslamî, yê li ser jiyana Hz. Pêxember, sehabe û Seidê Kurdî, beşên ji Qur’anê û Rîsaleya Nûrê, helbestên klasîk û hedîsên Pêxember hatine weşandin. Lê nivîsên ji folklorê kurdî yê wê wek gotinên pêşyan, heyranok, biwêj, payîzok, çîrok, lawje, destan, meselok, pêkenok, şîret, serpêhatî û çîrvanok jî gelek hatine weşandin, yanê ji vê hêlê ve kovar gelek dewlemend e.

3. Zarokname - Zarokîstan - Nûbihara Biçûkan

Kovara *Nûbiharê* herçiqas ne kovara zarokan be jî, hin nivîskar û rewşenbîrên kurd çend rûpel jî bo zarokan veqetandine û di vê beşa ku navê wê wek Zarokname, Zarokîstan û Nûbihara Biçûkan dem demî guherîye de jî wan re nivîsîne. Navê beşê di hejmara ewil de bi Zaroknameyê dest pê kiriye û heta hejmara 78an (di vê demê de carna ev beş nehatiye amadekirin) bi vî awayî hatiye nivîsandin. Di hejmarên 79, 80 û 81 ên ku sê hejmar bi hev re hatine weşandin de navê beşê bûye Zarokîstan. Piştî hejmara 82an navbereke dirêj a qasî 9 salan çêbûye û heta hejmara 107an jî bo zarokan tu tişt nehatiye amadekirin. Di sala 2009an hejmara 107an de navê beşê dîsa wek Zarokname hatiye nivîsandin.

Dema kovar hejmara xwe ya 108emîn diweşîne, navê beşê vê carê jî wek “Nûbihara Biçûkan” tê guherandin û heta hejmara 112yan ev nav tê bikaranîn. Ji xwe hejmara 112emîn (Havîn 2010) jî bo zarokan êdî dibe hejmara dawîn û bêyî ku agahiyek ji zarokan re bê dayîn dev ji beşa “Nûbihara Biçûkan” tê berdan. Heke mirov naveroka kovarê binihêre, tê dît ku ji bo zarokan çîrok, fabl, pêkenok, helbest, bîranîn, gotinên pêşîyan, karîkatur û hwd hatine weşandin. Ji van cureyan hejmara hinekan zêde û ya hinekan jî kême. Lê dîsa jî ji hêla naverokê ve dewlemendiyek xwe dide der. Armanca van nivîsan ew e ku zarok bi van agahiyan ji hêla dînî, exlaqî, neteweyî û çandî ve bînerwerdekirin û dema wan xweş derbas be.

Ji bo fêrkarî û perwerdeyê di kovarê de gelemperî mijarên dînî, neteweyî û yên exlaqî hatine hîlbijartin. Mînak jiyana Pêxember û sehabeyan, navdarên kurd, gotinên pêşîyan, pêkenok, karîkatur, fabl û çîrok naveroka beşê pêk tînin. Amadekarên beşê kedeke mezin dane, lê dema naverokê bê analîzkirin tê dît ku zarok wek mezinan hatine hesibandin, gelemperî zîmanekî jî bo mezinan di nivîsan de hatiye bikaranîn. Di mînakên ku wê bînerwerdekirin de ev rewş hat şîrovekirin.

3.1. Naveroka Zarokname, Zarokîstan û Nûbihara Biçûkan

3.1.1. Mijarên Dînî û Exlaqî

Kovara *Nûbiharê* ya ku bi nêrîneke îslamî dest bi weşanê kiriye di hejmarên ewil de nivîsên dînî û exlaqî zêdetir weşandiye ku ev nêrîn di beşa Zaroknameyê de jî tê dît. Mijarên Zaroknameyê, zîmanê ku hatiye bikaranîn, peyamên ku tînin dayîn bi eşkere nîşan didin ku rêvebirên kovarê xwestine perwerdeyê dînî û exlaqî bidin zarokan. Ji bo vê jî, di gelek nivîsan de mijarên ku behsa hebûna Xwedê, dînê îslamê, pêxamberan, sehabeyan, meha remezanê, rojîgirtinê û hwd dikin hatine weşandin. Di hejmara yekem de navê nivîsa ewil “Du qise ji jiyana pêyamber ê Ekrem” e. Di vê nivîsê de mijar tevgerên Hz. Mihemed û tîkiliya wî ya bi mirovan re ye. Di qîseyayê ewil a bi navê “Peyamber ê Ekrem û du helqe civat” de nivîskar behsa pêxember û du civatan dike. Di qîseyayê duyem a bi navê “Mirovê Ricaker” de jî mirovekî hal û wextê wî zêde nebaş diçe li cem Pêxember ku ji wî alîkariyê bixwaze. Lê beriya ku ew alîkariyê bixwaze Pêxember şîretê li wî dike (Azad, 1992, r. 30-31). Ji ber zîmanê ku hatiye bikaranîn mirov dikare bibêje ku ev nivîs ne li gor asta zarokan e, wêneyê hatiye xêzkirin jî zêde balkêş nîne.

Di hejmara 8emîn de bi sernava “Pûtên Bêxêr û Bêkêr” nivîsek di beşa Zaroknameyê de heye ku behsa sehabe Eba Zer dike ku wî çawa pûtê xwe perçe kiriye û dînê îslamê hîlbijartiye (Amed, 1993, r. 27). Mijar, bi zîmanê ku hatiye bikaranîn û wêneyê ku hatiye xêzkirin ve li gor asta zarokan giran e. Di hejmara 9emîn de Ebdillah Amed bi navê “Rûpelek ji Exlaqê Pêxember” nivîsek amade kiriye û bi devê Hz. Hesen û Hezretî Huseyînê kurên Hz. Elî behsa exlaqê Pêxember, tevger û gotinên wî kiriye (1993, r. 27-28). Ji bilî vê, bîranîneke Hz. Eyşe (jina Pêxember) û bîranîneke sehabe Bavê Talha yên derbarê Hz. Mihemed de jî hatine nivîsandin. Nivîseke din jî di hejmara 11emîn de bi navê “Pêxember û Lepên Şixulker” derdikeve pêşberî me û tê de pesnê xebat û xîretê tê dayîn (Amedî, 1993, r. 29), lê zîmanê wê ne herikbar e, li gor zarokan giran e û dibe ku bala wan nekêşîne.

Di hejmara 108emîn de jî Rojbîn Özkanê behsa meha remezanê û rojgirtinê kiriye. Sernavê nivîsê “Meha Remezanê” ye û dibêje: “Zarokên delal! Xwedê, her sal mehekê rojgirtin li me ferz kirîye. Ev meh, meha Remezanê ye...” (2009, r. 92). Di binê nivîsê de wêneyekî biçûk a ku tê de mizgeftêk û bi tîpên erebî nivîseke erebî hatiye nivîsandin heye. Zimanê nivîsê zelal e û mijar bi kurtasî hatiye vegotin. Li gorî hevokên kin û şêwazê mirov dikare bibêje ku ev li gorî asta zarokan e. Di hejmara 110emîn de dîsa nivîseke Rojbîn Özkanê heye ku ew jî behsa Nûh Pêxember û Çiyayê Cûdî dike. Piştî nasandina Çiyayê Cûdî Özkan destnîşan dike ku keştiya Nûh Pêxember li ser vî çiyayî sekiniye (2010, r. 91).

Di gelek civakan de exlaq wek nirxêke taybet tê qebûlkirin û ferdên civakê jiyana xwe li gorî rê û rêbazên wê saz dikin. Civak heke tiştekî qebûl bike û jê hez bike ew jî hêla exlaqê ve baş tê nirxandin, lê heke nepejirîne jî ew nebaş tê hesabandin û divê neyê kirin. Rêvebir û nivîskarên *Nûbiharê* jî ji ber ku girîngiyê didin dîn û exlaqê, di beşa Zaroknameyê de ev mijar di çarçoveya dînê îslamê de derxistine pêş. Di gelek nivîsan de ev mijar rasterast nehatibe gotin jî, di hevokan de bi awayekî veşartî behsa başbûn û xirabiyê, sebirkirinê, dirustbûnê, alîkariyê û hwd hatiye kirin. Di hejmara 56emîn de nivîsa ku sernavê wê “Rûpelek Ji Dîroka Îslamê” ye behsa tevger û exlaqê Hz. Omer dike ku mirov dikare vê di bin beşa exlaqê de nîşan bide. Nûbar Asan li vir behsa meseleyeke ji dewra Hz. Omer dike û dibêje rojekê Hz. Omer derdikeve ser mînberê ku xutbeyê bide. Lê sehabeyek dibêje ku ew naxwaze wî guhdarî bike lewra pirtiyen (qumaş) ku di herbê de ji wan re wek xenîmet hatine dayîn encax qasê kinçekî li wan hatiye belavkirin, lê Hz. Omer kinçekî dirêj li xwe kiriye ku xuyaye para wî zêde hatiye dayîn. Piştî vê kurê wî Ebdillah dibêje wî pirtiyê para xwe daye bavê xwe, loma kinçe wî dirêj e û sehabe êdî guhdariya Hz. Omer dike (Asan, 1997, r. 29).

Jimar	Mijarên Dînî û Exlaqî	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Du Qise Ji Jiyana Pêyamber ê Ekrem	Azad	1	30-31	Çiriya Pêşîn, 1992
2	Rûpelek Ji Exlaqê Pêxember	Ebdillah Amed	9	27-28	Hezîran, 1993
3	Pûtên Bêxêr û Bêkêr	Xelîl Amed	8	27	Gulan, 1993
4	Pêxember û Lepên Şixulker	Xelîl Amedî	11	29	Tebax, 1993
5	Meha Remezanê	Rojbîn Özkan	108	92	Havîn, 2009
6	Nûh Pêxember û Çiyayê Cûdî	Rojbîn Özkan	110	91	Zivistan, 2010
7	Rûpelek Ji Dîroka Îslamê	Nûbar Asan	56	29	Gulan, 1997

3.1.2. Gotinên Navdaran û Navdarên Kurd

Di her civakê de kesên rihspî yê bi nav û deng hene ku qedrê wan tê girtin û civak guh dide gotin û şîretên wan. Ji gotinên wan ên ku ji fikr û hestên wan pêk tên re dibêjin “gotinên navdaran”. Ev gotinên kin, lê têr û tije tesîrê li ser civakê dikin û tîpên jiberkirin. Gotinên van rihspîyan yê wek pêxember, helbestvan, nivîskar û filozofan her çiqas ne cureyê edebiyata zarokan bin jî, di kovarê de ev wek cureyê taybet derdikeve pêşberî me û em rastî gotinên 4 kesên navdar yê Hz. Mihemed, Seîdê Kurdî, Cegerxwîn û Hz. Elî tîpên. Di hejmarên 34 û 35 ên ku bi hev re hatine weşandin de gotina Hz. Mihemed ya “Ew kesê ku tiştekî ji bo xwe bixwaze, lê ji bo birayê xwe nexwaze, baweriya wî nîn e” û ya Seîdê Kurdî “Ez bê nan dikarim bijîm, lê ez nikarim bê azadî bijîm” hatine nivîsîn (Nûbihar, 1995, r. 46). Gotina Pêxember exlaq û başiyê hînî zarokan dike ku dema ew tiştekî ji bo xwe bixwazin

divê ew heman tiştî ji bo hevalên xwe jî bixwazin. Bi gotineke Seîdê Kurdî ve jî girîngiya azadiyê hatiye destnîşankirin. Peyva azadiyê û girîngiya wê dibe ku ji bo asta zarokan ne mijareke hêsan be, lê amadekarên beşê xwestine haya wan ji azadiyê hebe. Ji bo fêrkarî û agahdarbûna derbarê kesên navdar de ev gotin girîng in.

Di hejmara 45an de jî gotineke helbestvanê kurd Cegerxwîn hatiye weşandin ku dibêje; “Xebat bikin roj û şev, şûr û qelem digel hev” (Nûbihar, 1996, r. 30). Armanc ew e ku zarok hem navê wî bizanibin û hem jî gotina wî ji ber bikin. Lewra ew behsa girîngiya xebat û xwendinê dike. Di hejmara 109an de gotineke Hz. Elî ya ku dibêje: “Zanîn însên dike xwedî şeref. Însanên zana meşale ne ku riya heqîqetê rohnî dikin. Nemiriya însên di zanînê de ye. Însan bimire jî, zanîn dê heta hetayê her bijî” hatiye nivîsandin (Özkan, 2009, r. 92). Bi vê gotina Hz. Elî ji zarokan re peyamek tê dayîn ku ew bizanibin zanîn şeref e, ji bo zanabûnê jî divê hînbûna agahiyê û xebat hebe.

Di her civakê de ji bo ku zarok derbarê dîrok, çand û edebiyata xwe de bibin xwedî agahî ji wan re behsa hin kesên navdar tê kirin. Di nav kurdan de jî navê hin kesan zêdetir tê bihîstin ku ew ji ber gotin, kirin, fikr û berhemên xwe navdar in û hestên neteweyî zindî digirin. Di kovarê de behsa Seîdê Kurdî, Evdilmelik Firat, Melayê Cizîrî û Ehmedê Xanî hatiye kirin û ew hatine nasandin. Xelîl Amed di hejmara 37emîn de xwestiye ku Seîdê Kurdî û Evdilmelik Firat li zarokên kurd bide nasîn, ji ber vê jî du lehengên bi navê Rengîn û Xemgîn (paşê bi berfirehî wê behsa wan bê kirin) daye axaftin û bi saya diyaloga di navbera wan de ev kes hatine nasandin. Rengîn ji Xemgîn dipirse ku ew Seîdê Kurdî nas dike an na û paşê dibêje Seîdê Kurdî behsa 3 dijminan (nezanî, xizanî-feqîrî û perçebûyin) dike ku ew nahêlin kurd azad bibin û peş ve herin. Li ser vê gotinê Xemgîn dibêje “Seydayê Delal ji bo xelasbûna me kurdan tiştekî din jî dibêje, ew jî; xwendin, xwendin, xwendin. Desthevgirtin, desthevgirtin, desthevgirtin e” (Amed, 1995, r. 23).

Di nav kurdan de Seîdekî din ê navdar jî Şêx Seîd e ku di hejmara 39emîn de vê carê behsa Evdilmelik Firatê neviyê Şêx Seîd tê kirin. Dîsa bi saya axaftina di navbera Rengîn û Xemgîn de Evdilmelik Firat bi zarokên kurd tê nasandin (Amed, 1995, r. 23). Rengîn ji Xemgîn re dibêje ew kesekî azadixwaz, biratixwaz, insanixwaz e. Heq û hiqûqê, çand û hunera xwe dixwaze û ji ber vê hatiye girtin. Di hejmara 108emîn de jî Rojbîn Özkanê behsa Ehmedê Xanî kiriye û ew wek rêber, wêjevan û ramanwerê kurd daye nasîn. Özkanê bal kişandiyê ser Xanî, behsa xebat û berhemên wî kiriye ku ew ji hêla zarokan ve bê hezkirin (2009, r. 92). Özkanê di hejmara 109emîn de jî dîsa şairekî kurd Melayê Cizîrî daye nasîn. Wê ewil bi kurtasî behsa jiyana Cizîrî kiriye û paşê bi helbesteke Mela ve nivîsa xwe qedantiye (2009, r. 92).

Jimar	Gotinên Navdaran û Navdarên Kurd	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Gotinên navdaran	-	34-35	46	Tîrmeh-Tebax, 1995
2	Cegerxwîn	-	45	30	Hezîran, 1996
3	Gotineke Xweş (Hz. Elî)	Rojbîn Özkan	109	92	Payîz, 2009
4	Rengîn û Xemgîn (Seîdê Kurdî)	Xelîl Amed	37	23	Çiriya Pêşîn, 1995
5	Rengîn û Xemgîn (Evdilmelik Firat)	Xelîl Amed	39	30	Çileyê Pêşîn, 1995
6	Bapirê Me Ehmedê Xanî	Rojbîn Özkan	108	92	Havîn, 2009
7	Melayê Cizîrî	Rojbîn Özkan	109	92	Payîz, 2009

3.1.3. Gotinên Pêşyan

Li cihanê di gelek civakan de hin gotin hene ku ew derbarê çand, edet, dîn, dîrok û civakê de agahiyên taybet di xwe de di hewînin. Ji ber ku mezinan li gor fikr û tecrubeyên xwe derbarê mijarên cuda de ev tişt gotine û gelek kodên civakê di wan de hene û ew derbasî nifşan dibin ku ji wan re dibêjin gotinên pêşyan. Ev gotinên kollektîf ên hezar salan yê dîrok, sosyolojî û felsefeya civakê nîşan didin, axaftinê jî xurt dikin (Tigrîs, 2001, r. 1) Zimanê kurdî ji hêla gotinên pêşyan ve dewlemend e. Gotinên pêşyan herçiqas cureyekî edebiyata zarokan nebe jî, dema em li zaroknameya *Nûbiharê* dinihêrin em rastî pênc mînakên tîn, lê ji wan yek “Şêr şêr e, çi jin e, çi mêr e” di hejmarên cuda de du caran hatiye weşandin. Di hejmara 36emîn de sê gotinên “Şêr şêr e, çi jin e, çi mêr e”, “Kurmê darê ne ji darê be dar narize” û “Giya di bin kevir de namîne” hatine weşandin (Nûbihar, 1995, r. 25). Ev gotin hemû jî ji hêla gelek kurdan ve tîn zanîn û di nav jiyana rojane de tîn bikaranîn. Gotina “Şêr şêr e, çi jin e, çi mêr e” cara duyem di pêkenokeke Xoceyê Navdar (Nasredîn Xoce) de derdikeve li hemberî zarokan. Di nivîsê de tê gotin rojekê cîranekî Xoce jê dipirse ku duh êvarê dengê ji mala Xoce hatiye, gelo mesele çi bûye? Xoce dibêje jina wî gotiye ka cubeyê xwe derxe ku ewê bişo, lê Xoce dernexistiye. Piştî wê, wan hev du biriye û aniye, di dawiyê de jina Xoce wî avêtiye derve (Amed, 1996, r. 30).

Rojbîn Özkanê di hejmara 110emîn de behsa gotina “Keda helal dibe mû naqete, keda haram bibe weris jî diqete” kiriye. Nivîskarê bal kişandiyê ser rizqê helal û bereketa wê û gotiye rizqê haram çiqas zêde be jî di dawiya dawîn xelas dibe. Ji bo ku zarok der barê têgeha helal û heramê de bibin xwedî agahî paşê behsa meneya helal û heramiyê kiriye û ji Qur’ana Pîroz ayeta 168an a sureya Beqereyê jî mînak nîşan daye (2010, r. 92).

Jimar	Gotinên Pêşyan	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Şêr şêr e, çi jin e çi mêr e Kurmê darê ne ji darê be dar narize Giya di bin kevir de namîne	-	36	25	Îlon, 1995
2	Şêr şêr e çi jin çi mêr e	Xelîl Amed	41 42	30	Sibat/Adar, 1996
3	Gotinek pêşyan	Rojbîn Özkan	110	92	Zivistan, 2010

3.1.4. Ceribandin

Ji bo ku zarok ji hêla zanist û perwerdeyê ve xwe pêşva bibin, hin caran hewcedarî bi nivîsên ku jê re dibêjin “ceribandin”ê heye. Ceribandin cureyeke edebiyatê ye ku nivîskar bêyî ku bigihêje encamên teqez, bê îdia û delîl bi tenê dilsozî fikr û ramanên xwe tîne ziman û mijarên edebiyat, felsefe û zanistê dinivîse. Lê di edebiyata zarokan de li gor cureyên din di qada ceribandînê de kêmasiyek mezin heye (Şahbaz, 2008, r. 189-203). Di kovara *Nûbiharê* de jî heman rewş xuya dike, lewra bi tenê ceribandinek hatiye weşandin, lê ev ne cureya ceribandînê ye ku em qesta wê dikin. Di hejmara 108emîn de Rojbîn Özkan behsa ava germ, sar û şirogerm dike û wiha dibêje:

“Sê şerbikên wek hev yekê bi ava sar, yekê bi ava kel û yek jî ava şirogerm tijî kin. Eynî qasê de destekî xwe têxin nav ava kel û destê din jî têxin nav ava sar. Paşê herdu destên xwe bi hev re têxin nav ava şirogerm. Hûnê tiştêkî balkêş bibînin. Destê ku ji nav ava sar derketiye wê kel be, Ê ji nava ava kel derketiye wê sar be.” (2009, r. 92).

Her çiqas ev ceribandin ne cureyeke edebî be jî, ji bo ku zarok agahiyeke nû hîn bibin û li malê ceribandîne bikin nivîseke baş e û li gor asta zarokan e.

3.1.5. Cihên Dîrokî

Hînbûna erdnîgariyê û agahiyên derbarê cihên dîrokî de ji bo perwerdeya zarokan girîng e. Divê derbarê nexşeya welêt û dinyayê de, bajar, navçe, gund, behr, çem, gol, keleh, qesr, pire, cihên dîrokî û girîng de agahî ji biçûkan re bîn dayîn. Ev hemû dikarin di nav çîrok, helbest, meselok û cureyên din ên edebiyata zarokan de bi awayekî hunerî û zimanekî hêsan bîn behskirin, lê tena serê xwe ne cureyeke edebiyatê ye. Di *Nûbiharê* de ew wek beşeke edebiyata zarokan hatiye hesabandin û bi serenava “Cihên Dîrokî” hatiye weşandin. Lê bi tenê di nav du hejmaran de behsa cihên dîrokî hatiye kirin. Amadekarên beşê kêman caran behsa deşt, zozan, çiya, gol, behr û bajarên kurdan û welatên din ên cihanê yên navdar kirine. Di kovarê de yekem car di hejmara 107emîn de behsa cihekî dîrokî tê kirin.

Rojbîn Özkanê bi serenava “Zarokno Hûn Bi Vêna Dizanin?” nivîseke ku ji pirsê pêk tê pêşkeşî zarokan kiriye ku ev ji bo balkişandinê metodeke baş e. Di nivîsê de behsa “Pireya Malabadî” ya dîrokî ya di navbera Farqîn û Batmanê de ye tê kirin û taybetmendiya piyeyê tê vegotin (2009, r. 127). Di hejmara 109emîn de dîsa Rojbîn Özkan cihekî dîrokî bi zarokan dide nasîn. Ev cih Medreseya Sor e ku Melayê Cizîrî li wir ders daye. Wêneyekî biçûk li kêleka çepê ya nivîsê hatiye weşandin (2009, r. 92). Bi nasandina Medreseya Sor hewl hatiye dayîn ku zarok hem derbarê navderekî kurd Melayê Cizîrî û hem jî derbarê cihekî dîrokî de bibin xwedî agahî, nivîs li gor asta zarokan e.

Jimar	Cihên Dîrokî	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Zarokno hûn bi vêna dizanin? (Pira Malabadî)	Rojbîn Özkan	107	127	Bihar, 2009
2	Medreseya Sor	Rojbîn Özkan	109	92	Payîz, 2009

3.1.6. Çîrok

Çîrok yek ji cureya edebiyatê ye ku zarok gelemperî li gor cureyên din herî zêde çîrokan hez dikin. Ji bo geşedan û perwerdeya zarokan çîrok di nav cureyên edebiyata zarokan de xwedî cihekî taybet e. Li gor ferhenga Oxfordê çîrok pênaseya mirov û bûyerên nerast in (Steel, 2000, r. 651). Oğuzkan jî çîrokan wek serpêhatiyên ne ji rêzê destnîşan dike û dibêje mirovan devkî ji hev hildane û ji nifşekî derbasî nifşên din dikin (2000, r. 17). Bozkurt jî tîne ziman ku di zaravayê kurmançî de ji bo çîrokan “xebrojîk” an jî “xevroşîk”, di zaravayê soranî de jî çîrok tê bikaranîn (2013, r. 819). Zarokên ku temenê wan di navbera 3 û 9an de ne zêdetir ji çîrokan hez dikin. Lê, ji ber ku çîrok xwedî zimanekî cuda ne, bûyerên ecêb di çîrokan de diqewimin, mekanê ku bûyer lê derbas dibin mekanên ecêb û bi raz in û qehreman kesên cuda ne, qasî zarokan mezin jî ji çîrokan hez dikin (Güleryüz, 2002, r. 194). Peyv û hevokên ku di çîrokan de tên bikaranîn, zûgotinok, dia, nifir, agahiyên derbarê edet û kevneşopên civakê de yên ku di çîrokan de tên behskirin hişê zarokan pêşve dibin. Çîrok zimanê zarokan dewlemend dikin û ji bo geşedana wan a fikrî dibin alîkar. Xala herî girîng ew e ku divê nivîskar, derûnnas, pedagog, zimannas, wênesaz, civaknas û kesên pispor wek lijneyekî bîn li cem hev û ji bo zarokan çîrokan binivîsin û xêz bikin. Lewra agahiyên şaş, wêneyên xirab, mijarên xetere yên ku zarokan bitirsînin, peyv û gotinên xelet yên ku zimanê wan xirab bikin divê di çîrokan de ya rast di hemû berhemên edebiyata zarokan de neyên bikaranîn.

Di hejmara duyem a *Nûbiharê* de Sabah Kara ji Siyawêş Kîsrayî çîrokeke bi navê “Ko zivistan çû, bihar tê” wergerandiye kurdî (1992, r. 24-26). Di hejmara 7emîn de dîsa Sabah Kara çîrokeke bi navê “Qendîla Biçûk” çîrokek nivîsiye (1993, r. 23-26). Ji bilî Kara, di hejmara 45emîn de Xelîl Amed çîroka “Viz Viz Ji We Hingiv Ji Min” (1996, r. 31), di hejmara 47emîn de Besra Pîranîyê çîroka “Noka Genî” û Melayê Xursî jî çîroka “Mirî Çawa Tê Şuştin?” (1996, r. 30), di hejmara 107emîn de Rojbîn Özkanê “Çîroka Newrozê” (2009, r. 125-126), di hejmara 108emîn de Zelal Hawarê çîroka “Pîrê û Rovî” (2009, r. 94), di hejmara 111emîn de jî dîsa Rojbîn Özkanê çîrokeke Sadîk Yalsîzuçanlar a bi navê “Çîroka Kalo Heyvo” (2010, r. 94) nivîsandine.

Ji bo ku bibe mînak meriv dikare behsa çîroka bi navê “Ko zivistan çû, bihar tê” bike. Di çîrokê de kalekî bi navê “Apê Nuroj” ji zarokan re behsa çîroka zivistanê û derengmayîna biharê dike (Kara, 1992, r. 24-25). Zimanê çîrokê û wêneyên ku hatine xêzkirin hêsan e û li gor asta zarokan e. Zarok dema ku çîrokekê guhdar bikin û yan jî bixwînin divê ji mirov, heywan, nebat, hawîrdor û siruştê hez bikin. Divê hestên zarokan, kelecana wan bi çîrokan ve zindî bibe. Divê çîrok xweş û balkêş bibe ku zarok dawîya çîrokê meraq bikin. Di vê çîrokê de jî peyama ew e ku zarok derbarê heywanan de hesas tevbigerin, zirarê nedin heywanan, wan neêşînin û aciz nekin. Ji bilî vê, behsa demsalên zivistan û biharê hatiye kirin. Behsa alîkariyê ya dermankirina heywanên birîndar jî ji zarokan re hatiye kirin.

Jimar	Çîrok	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Ko Zivistan Çû Bihar Tê	Sabah Kara	2	24-25	Çîriya Pêşîn, 1992
2	Qendîla Biçûk	Sabah Kara	7	23-26	Nîsan, 1993
3	Viz Viz Ji We Hingiv Ji Min	Xelîl Amed	45	31	Hezîran, 1996
4	Noka Genî	Besra Pîranî	47	30	Tebax, 1996
5	Mirî Çawa Tê Şuştin?	Melayê Xursî	47	30	Tebax, 1996
6	Çîroka Newrozê	Rojbîn Özkan	107	125-126	Bihar, 2009
7	Pîrê û Rovî	Zelal Hawar	108	94	Havîn, 2009
8	Çîroka Kalo Heyvo	Rojbîn Özkan	111	94	Bihar, 2010

3.1.7. Kurteçîrok

Kurteçîrok jî wek cureyekî kin ên çîrokan dikarin bînin nîrxandin ku li gor çîrokan zêdetir di hişê însanan de cî digirin. Di kurteçîrokan de peyamek tê dayîn û mijar bi zelalî xwe dide der. Di kovarê de 4 kurteçîrok hene ku jê 2 heb jî hêla Xelîl Amed ve hatine nivîsîn. Murat Malpir bi navê “Ka Em Bavên Ber Aqîlan” di hejmara 46emîn de (1996, r. 31), Xelîl Amed bi navê “Çîz-mîz Nizanim” di hejmara 47emîn de (1996, r. 29), bi navê “Çavê Neyartiyê Kor e” di hejmara 56emîn de (1997, r. 29) û Mehmet Alî Sadîk jî bi navê “Şeltik Şültik” di hejmara 110emîn de (2010, r. 92) kurteçîrok nivîsîne. Kurteçîrok li gor cureyên din di kovarê de hindik in, ji hêla ziman û peyaman ve gelemperî ne li gor asta zarokan in.

Jimar	Kurteçîrok	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Ka Em Bavên Ber Aqilan	Murat Malpir	46	31	Tîrmeh, 1996
2	Çîz-mîz Nizanim	Xelîl Amed	47	29	Tebax, 1996
3	Çavê Neyartiyê Kor e	Xelîl Amed	56	29	Gulan, 1997
4	Şeltik Şültik	Mehmêd Alî Sadik	110	92	Zivistan, 2010

3.1.8. Pêkenok

Ken di jiyana mirovan de tiştêkî taybet e ku mirov gelek caran li hemberî êş û tehdeyan bi saya wê li ber xwe didin. Ew ji bo mirovan xususiyetek e ku li hemberî bûyer, dîmen an jî axaftineke ku ji bo wan ecêb e mirov bi ken bertek nîşan didin (Kaya, 2011, r. 29). Di edebiyata zarokan de jî pêkenok di xwe de ken, qîr û henekan dihewînin. Lê hin caran ew rexneyan dikin û hin caran jî peyama şîretan didin. Di nav kurdan de gelek pêkenokên navdar hene, lê dema em berê xwe didin *Nûbiharê* em dibînin ku şûna pêkenokên kurdî, zêdetir pêkenokên Nasredîn Xoce (di nav gel de wek Xoceyê Navdar an jî Xoceyê Meşhûr jî tê nasîn) hatine weşandin. Ew bi gotin û mîzaha xwe ve meşhur e ku di pêkenokên wî de peyama şîret an jî rexne hene. Ji ber vê, mirov hin caran şûna ku tiştêkî ji kesekî rasterast bibêjin, şûna vê behsa pêkenokeke Xoce dikin. Kesê li hember jî fêma dike ku ew pêkenok ji ber çî tê gotin û peyama weşartî fêma dike.

Di kovarê de nozdeh pêkenok hatine weşandin ku ji wan du heb ji hêla Rojbîn Özkanê, yek ji hêla M. Êhsan Hêvîdar û yên mayîn jî ji hêla Xelîl Amed ve hatine amadekirin. Ji bilî çend heban hema bibêje hemû pêkenok der barê Xoceyê Meşhûr de ne. Navê pêkenokan û nivîskarên wan di tabloya li jêr de hatin nîşandan. Ji bo mînakê, di hejmarên 34 û 35 ên ku bi hev re hatine weşandin de Xelîl Amed pêkenokeke bi navê “Revîna Xewê” ji bo beşê amade kiriye. Tê gotin rojekê xewa Xoce nayê, ew lempyê vêdixê û derdikeve kuçeyê. Dema paswan (bekçî) wî dibîne, ji wî dipirse ka ew di vê saetê de li kuçê çî digere, Xoce jê re dibêje “Xewa min wenda bû, ez lê digirim” (1995, r. 47). Ji ber ku pêkenok pir kin e, Xoce bi henek diaxive, zarok dikarin pê kêfxweş bibin û bi hêsanî fêma bikin, li gor asta zarokan e.

Jimar	Pêkenok	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Pêkeniyek ji Xocê Meşhûr	Xelîl Amed	10	22-23	Tîrmeh, 1993
2	Revîna Xewê	Xelîl Amed	34-35	47	Tîrmeh-Tebax, 1995
3	Ker û Tirşî	Xelîl Amed	34-35	47	Tîrmeh-Tebax 1995

4	Mêvanê Çavpîrsî	Xelîl Amed	34-35	47	Tîrmeh-Tebax, 1995
5	Secdekirina Xanê	Xelîl Amed	36	23	Îlon, 1995
6	Agir û Şeytan	Xelîl Amed	36	23	Îlon, 1995
7	Ewê biemiliya birçîbûnê	Xelîl Amed	37	23	Çîriya Pêşîn, 1995
8	Emê weka xwe bikin	Xelîl Amed	37	23	Çîriya Pêşîn, 1995
9	Ji te re çî?	Xelîl Amed	38	29	Çîriya Paşîn, 1995
10	Neûzubîllah	Xelîl Amed	38	30	Çîriya Paşîn, 1995
11	Rêya Axur	Xelîl Amed	39	29	Çîleya Pêşîn, 1995
12	Ji xwe ezê peyabama	Xelîl Amed	39	29	Çîleya Pêşîn, 1995
13	Zimanê Xerîb	Xelîl Amed	40	30	Çîleya Paşîn, 1996
14	Ez jî nizanim	Xelîl Amed	40	30	Çîleya Paşîn, 1996
15	Derdê Xoce	Xelîl Amed	41-42	30	Sibat/Adar, 1996
16	Te çend qat jimartiyî?	Xelîl Amed	46	30-31	Tîrmeh, 1996
17	Nimêjên Zêde	Rojbîn Özkan	107	126	Bihar, 2009
18	Derewîn	Rojbîn Özkan	108	93	Havîn, 2009
19	Tu ji bîr neke	M.Êhsan Hêvîdar	111	91	Bihar, 2010

3.1.9. Fabl

Mezin dema bixwazin tiştêkî hîn zarokan bikin, peyamekê bidin wan an jî şîretê li wan bikin hin tiştan dikin. Ya herî hêsan rasterast bi wan re axaftin e, rêya duyem ew e ku çîrok û meseleyan ji wan re bibêjin û ya sêyem jî ew e ku bi wan re bileyîzin ku ew peyamê fêm bikin. Fabl jî mîna çîrokên manzûm ji bo perwerde û kêfxweşîya zarokan tîn bikaranîn ku mezin wan jî ji zarokan re dibêjin. Çîrokên manzûm yê ku lehengên wan bi gelemperî ji heywanan hatine hîlbijartin û di dawiyê de armanc ew e ku şîretêkî û dersekî bide re fabl tê gotin (Türkçe Sözlük, 2011, 845). Zarok heywanan hez dikin, bi wan re dileyîzin û hevaltîyê dikin ku fabl wek cureyeke edebiyata zarokan zêdetir bala wan dikşîne. Kesên wek Ezop, La Fontaine û Beydaba yê di cihanê de bi nivîsandina fablan tîn nasîn, di nivîsên xwe de heywanên cuda bi kar anîne û bi rêya wan peyam dane xwîneran. Di kovara *Nûbiharê* de em rastî fableke La Fontaine ya navdar “Çîrçîrk û Morî”yê tîn. Fabl behsa çîrçîrka teral

û moriyê jêhatî dike ku ew di hejmarê 9emîn de derdikeve pêşberî zarokan.

“Çirçirik ta havînê

Xilas be distirîne

Wextê dibê zivistan

Li wê dibê taristan

Kurm û mêşa nabîne

Gelek pusman dimîne

Ew diçe mala mêrû

Dibê “Birçîme îrû

Hinek xwarin dixwazim...” (Seyda, 1993, r. 28)

Morî heywanên jîr û jêhatîne, her tim bi tena serê xwe an jî bi komî dixebitin. Ew jî bo zivistanê ji xwe re xwarinê berhev dikin ku di rojên sar de bi rehetî bijîn. Lê çirçirk li gor moriyên heywanên bêxem in, îro hebe dixwin û sibê nafikirin ka ew ê çi bikin. Di çîrokê de tevger û jiyana her du heywanan hatiye miqayesekirin. Bi rêya heywanan jî zarokan re peyam tê dayîn ku divê mirov her tim bixebitin û mihtacî kesî nebin. Di *Nûbiharê* de 11 fabl jî hêla Sabah Kara, Îrşad Seyda, Xelîl Amed, Hemîd Gorûgan, Şivan Ar, Selman Dilovan û Rojbîn Özkanê ve hatine weşandin ku di tabloyê de ew hatin nîşandan. Heywanên ku di van fablan de navê wan zêdetir tîr behskirin jî şêr, kûsî, morî, çirçirk, dîk û kêvroşk in.

Jimar	Nivîskar	Fabl	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Hemîd Gorûgan-Sabah Kara	Barana Şadî	3	24 - 25	Berçile, 1992
2	Sabah Kara	Pîtros	4	28 29	Çileyê Paşîn, 1993
3	M.Azad-Sabah Kara	Çîroka Ristî	6	24 - 29	Adar, 1993
4	Îrşad Seyda	Çirçirik û Mêrû	9	28	Hezîran, 1993
5	Xelîl Amed	Pêşbazîya Kerguh û Kosî	34-35	46	Tîrmeh-Tebax, 1995
6	Xelîl Amed	Mêraniya Gêrik	36	25	Îlon, 1995
7	Xelîl Amed	Şêr û Kergu	36	25	Îlon, 1995
8	Xelîl Amed	Şêr û Mişk	47	29	Tebax, 1996

9	Rojbîn Özkan	Çîroka Dîko û Kîso	108	93	Havîn, 2009
10	Şivan Ar	Kûsî û Şêr	110	92	Zivistan, 2010
11	S. Dilovan	Îcar ev rast e	111	93	Bihar, 2010

3.1.10. Helbest

Helbest cureyek edebiyatê ye ku zarok gelek caran li gor pexşanê zêdetir jê hez dikin. Lewra helbest ji hevokên kin, gotinên lihevhatî û xweş pêk tên, ji ber vê jî bi hêsanî tên jiberkirin. Di wan de biwêj, gotinên pêşyan, şîret û peyvên xemilandî hene. Ev dewlemendiya peyv û gotinan zimanê zikmakî pêşve dibin û zarok dikarin bi zimanekî têr û tije bi axivîn û binivîsin. Helbestên zarokan du cure ne ku yek rasterast ji bo hest û fikrên zarokan yanê ji bo wan tên nivîsîn, ya duyem jî mijar bi xwe zarok in û di helbestê de behsa zarokan tê kirin. Di edebiyatê de helbestên behsa zarokan dikin, zêdetir in. Yanê mezinan ne ji bo kêf û hestên zarokan, ji bo xwe nivîsandine, lê mijar zarok in. Helbest zarok jî hin helbestên ji bo mezinan hatine nivîsandin dikarin bixwînin, lê heke helbest li gor asta wan be zêdetir jê hez dikin.

Yalçın û Aytaş dema behsa taybetmendiya helbestên zarokan dikin, dibêjin di helbestên zarokan de divê rîtm (aheng), qafiye (hevdengî) û wezin hebe, fikr sade bîn vegotin, fikrên felsefî yên giran tê de tunebin û risteyên wan jî kin bin (2014, r. 210-211). Helbestên ji bo zarokan tên nivîsandin heke behsa hezkirina xwezayê, welat, malbat, heval û dostan bike, mijar heywan, pirtûk, dayik, demsal, bajar, gund û hwd bin, ew bi zimanekî sade bîn nivîsîn, zêdetir balê dikşînin. Helbest divê zêde dirêj nebin, lewra piştî demekê zarok naxwazin bixwînin. Bixwazin jiber bikin jî, ji ber dirêjahiya wê nikarin jiber bikin.

Di *Nûbiharê* de 7 helbest hatine weşandin ku û yek ji wan helbesta helbestvanê kurd Cegerxwîn e, yên din hemû helbestên Sabah Kara ne. Ji bilî Kara tu kesî helbest nenivîsandiye. Helbesta Cegerxwîn a bi navê “Ji biçûkan re” weke fabl hatiye nivîsandin. Yên Kara gelemperî ne li gor asta zarokan in, lewra peyv û mijarên ku zarok nikarin bi hêsanî fêhm bikin di wan de hatine bikaranîn. Yanê mijar zarok in û peyva “zarokan” hatiye bikaranîn, lê ji bo mezinan in. Di helbesta Cegerxwîn a bi navê “Ji biçûkan Re” de behsa şêr û pilingekî ji bo serî penêr li hevdu nakin û diçin li cem rovî ku ew bibe hakemê wan tê kirin. Roviye ku di nav heywanan de bi qurnazî û fênekiyê tê nasîn, şûna ku bi adil tevbigere wan dixapîne û penêrê wan dixwe. Qismeke helbestê wiha ye;

“Şêr û piling tev de çûn,

Rastî serîk penîr bûn.

Vî jê xwar û wî jê xwar

Her d’wa li hev dane dar.

Yekî ji ê di re got,

Herdu rabûn bûne cot.

Go em herin cem rovî...” (1995, r. 46).

Di vê helbesta kin ya ku wek fabl hatiye nivîsandin de behsa heywanan tê kirin û ew bi qafiye hatiye nivîsandin. Mirov dikare bibêje ev li gor asta zarokan e, wan kêfxweş dike û peyamê dide wan

ku ew dijminatîya hev nekin, zîrek û çavvekirî bin.

Jimar	Helbest	Hejmar	Rûpel	Nivîskar	Sal
1	Ji Biçûkan Re	34- 35	46	Cegerxwîn	Tîrmeh-Tebax, 1995
2	Kerek Hebû Zarokno	78	4	Sabah Kara	Îlon, 1999
3	Riziyaye Zarokno	78	4	Sabah Kara	Îlon, 1999
4	Ronî Heye Zarokno	79-81	5	Sabah Kara	Çr. Pêşîn- Çl. Pêşîn,1999
5	Maro	79- 81	5	Sabah Kara	Çr. Pêşîn- Çl. Pêşîn,1999
6	Dilek Hebû Zarokno	82	31	Sabah Kara	Çileyay Paşîn, 2000
7	Gulek Hebû Zarokno	82	31	Sabah Kara	Çileyay Paşîn, 2000

3.1.11.Karîkatur

Zarok çawa ku ji xwendin û guhdarîkirinê hez dikin, her wisa wêne, boyax û xêzan jî hez dikin. Heta wisa ku wêne û xêzên rengîn gelek caran ji nivîsan zêdetir bala zarokan dikşînin. Karîkatur cureyek mîzahê ye ku zarok bi van xêz û wêneyên komîk kêfxweş dibin. Ji bilî mîzahê, karîkatur hin caran peyamên taybet didin û rexneyan jî dikin. Li gor nivîsan zêdetir balê dikşînin, di hişê mirovan de zûtir cih digirin, rêya mîzah û rexneyê li ber însanan vedikin. Heke di mijarekê de rexneyên tûj bîn kirin, dibe ku ev mixatabên xwe biêşîne û hêrs bike, lê dema bi rêya karîkaturê ev rexne bîn kirin mirov nermtir tevdigerin û zêde li ber xwe nakevin. Karîkatur ji bo perwerdeyê jî rêbazeke baş e ku Özer wiha dibêje: “Li gor min heke bê xwestin karîkatur dikare perwerde û hînkirinê balkêştir bike. Karîkatur dîtbarî ye (xitabê çav dîke), şêrîn e, balkêş e, tiştêkî wisa ye ku derfeta nîqaşkirinê dide mirov” (2007, r. 21).

Perwerdeyê li aliyekê bihêle, ji bo kêf û henekê jî di edebiyata zarokan a kurdî de hejmara karîkaturan pir kême. Ev kêmasî di Zaroknameyê de jî tê dîtin, bi tenê di hejmara 36emîn de bi navê “Dilocan” karîkaturek hatiye xêzkirin bes. Di vê karîkaturê de zarokêkî ku cil û bergên kurdî li xwe kiriye û piştêk li piştê xwe alandiye heye. Cil û bergên wî qîlêr in. Ji çavên wî wisa xuya dîke ku wî tiştêkî nebaş kiriye. Dayika wî jê re dibêje ji ber ku wî cil û bergên xwe pîs kiriye, ewê xwarinê nede wî. Dema ku Dilocan vê cezayê dibîhîze, şûna ku li ber xwe bikeve û xemgîn bibe ji dayika xwe re dibêje: “Bila be Yadê! Hûnê jî xwarinê nexwin. Ji ber ku min gişt qedand!” (Dost, 1995, r. 25). Ji ber ku henek û qirfê di xwe de dihevine û tevgerên zarokan ên har nîşan dide ku divê ew jî wisa tevnegerin li gor asta zarokan e.

3.1.12.Nasandina Berheman

Ji bo zarokan xwendin tiştêkî girîng e, lewra tehmê dide jiyana wan û deriyê cîhaneke din ji wan re vedike. Hezkirina xwendinê jî bi berhemên xweş û heja çêdibe. Ji ber vê, mezin gelek caran rê nîşanî zarokan didin ku ew berhem û pirtûkên baş hîlbijêrin û xwendinê hez bikin. Ji zarokan re pêşniyazkirina berheman mijareke hasas e û divê mezin hem berhemên cîhanê û hem jî berhemên neteweyî pêşniyazê zarokan bikin. Di beşên Zaroknameyê de nasandina berheman hema bibêje qet

tuneye. Bi tenê di hejmara 109emîn a kovarê de nivîseke bi serenava “Berhemek (Nûbihara Biçûkan Ehmedê Xanî)” ya ku behsa ferhenga Ehmedê Xanî dike hatiye weşandin ku wiha dibêje:

“Ehmedê Xanî ferhenga xwe ya bi navê Nûbihara Biçûkan di sala 1683’yan de, ango 11 sal beriya temamkirina “Mem û Zînê” nivîsandiye. Ferheng ji destpêkek, 13 beşan û 954 bêjeyan pêk tê. Xanî di malikeke destpêkê de bi zelalî diyar dike ku wî ev ferhenga han ji bo zarokên kurdan amade kiriye...” (Özkan, 2009, r. 92).

Li ser vê nivîsê wêneyê berhema Ehmedê Xanî ya bi navê “Nûbihara Biçûkan” jî hatiye weşandin ku haya zarokan ji koka wan, çand û huneran wan hebe. Her çiqas ev tena serê xwe cureyek edebiyata zarokan nebe jî heke di beşa Zaroknameyê de behsa hin pirtûk, ferheng û berhemen kurdî an jî biyanî bihata kirin wê ji bo zarokan baştir bûbûya. Lewra zarok gelek caran li gor pêşniyazan pirtûkan dixwînin û ev jî dibe sedem ku fikr û hestên wan dewlemend bibe, lê beşa zarokan ji vê hêlê ve gelekî qels maye.

3.1.13. Nameyên Zarokan

Name peyamên nivîskî ne ku fikr û hestên kesekî yê bi rêya nivîsê digîhîne kesên din û di kovaran de jî minakên wan tên dîtin. Dema xwendevan bi nameyan fikrên xwe yê derbarê kovarê û nivîskaran de dibêjin, berpîrsyar û nivîskarên kovarê kêfxweş dibin. Lewra ev pêşniyaz, rexne û şiroveyên nameyan kovarê pêşve dibin û nivîsên baştir tên weşandin. Ji bilî vê nameyên hest û fikrên din jî tînin ziman wek cureyek edebiyata zarokan girîng in. Di beşa zarokan de jî Rojbîn Özkanê jî zarokan xwestiye ku ew ji *Nûbiharê* re nameyan bişînin û wiha gotiye: “Tika: Zarokên hêja! Em dixwazin hûn jî di van rûpelên Nûbihara Biçûkan de raman û daxwazên xwe binin ziman. Navnîşana me ev e: zarokname@gmail.com.” (2009, r. 92). Dema Zarokname hat lêkolînkirin, hat dîtin ku banga wê zêde bal nekişandiye, lewra bi tenê du nameyên zarokan hatine weşandin bes. Dibe ku sedemên vê yê cuda jî hebin, lê dema em berê xwe didin kovarê em dibînin ku di hejmarên 111 û 112yê de du name derdikevin pêşberî me ku ew di vê tabloyê de hatin nîşandan.

Jimar	Name	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Name: Nûdem Elçî	Nûdem Elçî	111	93	Bihar, 2010
2	Nameya Tombişê Ji Zehrayê re	Selman Dilovan	112	92-93-94	Havîn, 2010

3.1.14. Nasandina Zarok û Heywanan

Di kovaran de carna wêneyên zarokan û agahiyên derbarê wan de tên weşandin ku bi saya van wêneyan ew tên nasîn. Ev zarok kî ne, çend salî ne, çi hez dikin û hwd gelek agahiyên bi vî rengî di binê wêneyên wan de tên parvekirin. Di beşên Zaroknameyê de beşeke wiha nehatiye amadekirin. Bi tenê di hejmara 112emîn a ku hejmara dawîn a beşa Zaroknameyê de behsa du zarokan (Pelda û Zehra) hatiye kirin bes. Ew jî rastarê zêdetir behsa axaftin û tevgerên wan dike (Dilovan, 2010, r. 92-94).

Hezkirina heywanan her çiqas di zarokatiyê de dest pê bike jî jyana modern a li bajaran derfetê nade zarokan ku ew heywanên cuda nas bikin û bi wan re eleqedar bibin. Zarok ji ber ku nikarin heywanan ji nêz ve nas bikin, ancax bi saya kovar, pirtûk, televîzyon û înternetê dikarin derbarê wan de bibin xwedî agahî. Ji ber van sedeman mezin derbarê heywanên cuda de divê agahiyan bidin zarokan. Heke

derfet hebe divê ew zarokan bibin gundan, siruştê û baxçeyên heywanan ku zarok hinekî wextê xwe li van deran derbas bikin û heywanan ji nêz ve nas bikin. Hin kovarên zarokan behsa heywanan dikin, lê beşên Zaroknameyê di vî warî de qels e, lewra bi tenê di hejmarekê de heywanek hatiye nasandin ku ew jî kêvroşk e (Özkan, 2009, r. 93). Di çîrok û fablên ku hatine nivîsandin de heywan derbas dibin, lê ji bilî vê hejmarê rasterast behsa wan nayê kirin ku ev ji bo zarokan kêmasî ye.

Jimar	Nasandina Zarok û Heywanan	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Pelda û Zehra	Selman Dilovan	112	92-93-94	Havîn, 2010
2	Kîvroşk	Rojbîn Özkan	109	93	Payîz, 2009

3.1.15. Bîranîn

Di jiyana însanan de gelek tişt tîr serê mirovan, gelek serpêhatî çêdibin, lê mirov ancax ên ku zêde tesîrê li ser hiş û dilê wan dikin bi bîr fînin. Ew dibê ku derbarê kesekî û çihê de, dibê ku derbarê bûyerekê de bin. Ji wan hinek bîranînên baş û hinek jî yên nebaş in. Yıldız ji bo bîranînê dibêje ew tiştê tê hiş û dilan re bîranîn tê gotin ku ew di kurdî de bi peyvên cuda yên birewerî, yadaşt, bîrhat, bîranîn, bîrayî, xatira, bîrhatî û vîrameyîş tîr binavkirin (2018, r. 123-124). Bîranîn ne ew tişt in ku bi belgeyan bîr piştraskirin, ew li gor tecrube û çavdêriyan tîr nivîsandin. Ji ber vê, zîmanê bîranînan zelal û sade ye, bi hesteke dilsozî tîr nivîsandin û tê de agahî derbas dibin. Bîranînên hin navdaran gelek caran ji ber ku agahiyên girîng, dîrok, felsefe û çandê di xwe de dihevin gelekî girîng in. Divê kovaran de him bîranînên kesên navdar û him jî bîranînên zarokan bîr weşandin ku zarok jê îstifade bikin. Di beşên Zaroknameyê de ji vê hêlê ve kêmasî heye, lewra bi tenê di hejmarên 109 û 112emîn de du bîranîn hatine weşandin.

Di hejmara 109emîn de Özkan bi sernava “Mirişka kurtê” ji devê zarokê behsa bîranînekê dike. Di nivîsê de tê gotin mirişkeke bi navê Cinco heye ku ketiye kurtê û çêlikên wê çêbûne. Di vî bîranînê de hem behsa hezkirina heywanan tê kirin û hem jî derbarê çêbûna çêlikên mirişkan de ji bo zarokan agahî tê dayîn. Zîmanekî hêsan û zelal hatiye bikaranîn. Zarokên meraq bikin ka gelo cûcîkên mirişkan çawa çêdibin, bi saya vî bîranînê dikarin bibin xwedî agahî (Özkan, 2009, r. 93). Di bîranîna navê “Mol Axa” ya di hejmara 112emîn de jî zarokê behsa bîranînekê xwe ya derbarê daxwaza çûyîna zozanan dike. Özkan ji devê zarokê dibêje her sal gundî diçin zozanan, lê ji ber ku di nav du eşîran de şerek çêbûye, gundî wê salê neçûne zozanan. Ji ber vê, zaroka ku behsa vî bîranînê dike xemgîn dibê û dibêje (navê hevala wê Seyran e) rojekê eta Seyranê Xezal ji wan re dibêje xemgîn nebin, ew ê îsal herin zozanê Mol Axa. Di dawîya bîranînê da tê fêmkirin ku Xezalê henekên xwe bi zarokan kiriye û ew xeyalîkeştî bûne (2010, r. 91). Mezin dema hin caran dixwazin henekên xwe li zarokan bikin, divê bi baldarî tevbigerin ku dilê zarokan ji ber wan henekan neşkê, ew hêrs û xemgîn nebin. Di vî bîranînê de ev hest û raman bi awayekî baş hatiye vegotin. Zîmanê nivîsê hêsan e, mijar balkêş e û mirov dikare bibêje ku li gor asta zarokan e.

Jimar	Bîranîn	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Mirişka Kurtê	Rojbîn Özkan	109	93	Payîz, 2009
2	Mol Axa	Rojbîn Özkan	112	91	Havîn, 2010

3.1.16. Lîstik

Peyva lîstikê dema tê bikaranîn zarok tên bîra mirov. Lewra zarok û lîstik du peyvên gelekî lihevhatîne ku bêyî hev nabin. Zarok bi saya lîstikê kêfxweş dibin, tiştan hîn dibin, dema xwe xweş derbas dikin û bi şahî mezin dibin. Kîjan zarok dibe bila bibe, temenê wan çî dibe bila bibe, ew bê lîstik nasekinin. Bi pênaseyeke gelemperî lîstik; rehetî û bêhnvedan e, enerjîya zêde ya li hundir avêtin e, tetbîqkirin e, bicîanîna daxwazan e, zewq û cureyek fêrbûnê ye (Aksoy-Çiftçi, 2014, r. 2). Lîstik li ser zarokan tesîreke baş dike, hem jî hêla fizîkî û hem jî hêla derûnî û hiş ve wan pêşve dibe. Ji ber vê, di berhem û kovarên zarokan de divê lîstikên cur bi cur, yên bi peyvvan, tevgeran, alav û amûran tên lîstin bên weşandin û behsa wan bê kirin.

Di civaka kurdan de heta salên dawîn ji ber ku pêlîstokên modern kêmkirî bûn, înternet û telefonên destan li gor Rojavayê dereng ketin malên kurdan, zarokên kurd gelek lîstikên resen dizanibûn û bi hev re dilîstin. Lê piştî demekê wan jî dev ji van lîstikan berdan. Her çiqas kurd jî hêla lîstikan ve dewlemend bin jî, di *Nûbiharê* de kêmasiya lîstikan tê dîtin. Bi tenê di hejmara 109emîn de Rojbîn Özkanê behsa “Lîstika Qanqolê” kiriye û wiha bangî zarokan dike;

“Zarokên şêrin!

Lîstika qanqolê yek ji lîstikên zarokan e ku li Kurdistanê jî hêla zarokan ve tê lîstin.

Fermo em fêrî listika qanqolê bibin.

Hêlek qanqola dara beruyê tete qulkirin.

Di vê qulika fireh de hundirê qanqolê tê valakirin.

Paşê di hêla qanqolê ya fireh bi peleke tenik tê girtin.

Gava ku zarok pifî qulika piçûk ya qanqolê dikin,

Mîna neya rastî dengê xweş jê dertê.

Lîstikvan bi vê qanqolê li gora xwe megaman pêk tînin.” (2009, r. 93).

3.1.17. Mamik

Mamik berhemên gelêrî yên devkî ne ku nayê zanîn kingê û jî hêla kî ve hatine gotin. Ew li ser mirov, nebat, reng, heywan, xweza, bûyer, alav, amûr, cil û berg, fêkî, sebze û tiştên din hatine gotin. Mamik raz, veşartin, meraq, kêf, hişyarî, lîstik, fikirandin û zanîna di xwe de dihewînin. Wek pênase, mamik amûreke kêfê ye ku xisûsî di şevên dirêj ên zivistanê de zêdetir zarok, keç û jin pê dema xwe dibuhurînin (Subaşî, 2016, r. 72). Mamik tişteki ku nayê zanîn e ku bi awayekî nerasterast tê pîrskirin, yê ku mamikê guhdar dike an jî dixwîne hewl dide ku di hişê xwe de wê pê derxe (Starr, 1909, r. 6). Li deverên cuda jî bo mamikan peyvên cuda yên wek tiştanok, tiştik, têdexistinok, qinik, kelemamik,

tên bikaranîn. Ji bilî van pêderxistinok, têderxistinok, metel, tiştanok, mamik, hetele, tiştonek, çistan, qinîk, tiştik, apik, çistan, meyl û şertik jî tên bikaranîn (Gazî, 2006, r. 11).

Feydeyên mamikan ji bo geşedana zarokan a fikrî û derûnî zêde ye. Ji ber ku ew li ser pirs û bersivan dimeşin mêtîyê zarokan didin xebitandin, wextê wan xweş derbas dikin, wan kêfxweş dikin, zimanê dayikê bi hêsani hînê wan dikin, hesta meraq û kelecane li wan peyda dikin keresteyên girîng in. Subaşi li ser girîngiya peyv, gotin û ziman ya di mamikan de disekine û dibêje: “Mamik di bîr û hişên netewan de wek hunereke devkî ji mêj ve ye tê gotin û bûye amûreke listina li ser peyv û têgehane. Ji ber vê yekê ye ku mamik di eslê xwe de wek behreke zimên an jî gencîneyeke bîr û zimanê gel e (2018, r. 216). Zargotin û çanda kurdî herçiqas ji hêla mamikan ve dewlemend be jî ev dewlemendî bi têra xwe di beşên Zaroknameyê de nayê dîtin. Lewra bi tenê du hejmaran de (34-35) çend mamik wiha hatine nivîsandin:

“1- Humhuma li ber çema; ne dengê gur e, ne diz. (Aş)

2- Hilindir, bilindir, law ji bav bilintir. (Agir û dûman)

3- Ho dibêjim, tefşo dibêjim; bi nav dikim, lê nabêjim. (Tefşo)

4- Sibehê bikire û bixwe, nîvro bide hevalê xwe, êvarê bide neyarê xwe. (Pîvaz)

5- Qesra spî, lê bê derî. (Hêk)” (Derxistinok, 1995, r. 47)

Di hejmara 55an de jî di bin sernava “Rengîn û Xemgîn” de du lehengên zarok diaxivin, herdu heval pirsan ji hevdu dikin û hewl didin bibersivînin (Amed, 1997, r. 30). Bi rastî ev rasterast ne mamik in, lê ji ber ku pirs in û kesê li hember hewl dide ku bersiva pirsan bide, mirov dikare bibêje ku ew li ser mijara mamikan dikarin bên hesabandin.

Jimar	Mamik	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Derxistinok	-	34-35	47	Tirmeh-Tebax ,1995
2	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	55	30	Nîsan, 1997

3.1.18. Leheng (Rengîn û Xemgîn)

Leheng ji wan kesên ku mijar li ser wan dimeşe û ew di navenda bûyerê de cî digirin re tê gotin. Di edebiyata zarokan de ew tena sere xwe ne cureyek be jî di gelek berhemane de (çîrok, helbest, fabl hwd) ew bi tevger û axaftinê xwe xwedî rola sereke ne û tesîrê li ser zarokan dikin. Çawa ku însanek dikare bibe leheng, hin caran heywan, nebat an jî amûrêk jî dikarin bibin leheng. Di berhemên ji bo zarokan hatine nivîsandin û xêzkirin de leheng divê bi tenê ji kur, an jî keçan pêk neyên, divê ji zayendên wan cuda bin. Ew divê pir îdealîze neyên kirin û ji dûrî rastiyê nebin û divê taybetmendiyên wan li gor asta zarokan be. Zarok lehengan hez dikin, wan ji xwe re dikin mînak û rêber, gelek caran jî hewl didin wek wan tevbigerin. Heke leheng zêde baş û bêqusir bin, zarok hewl didin wek wan tevbigerin, lê ev ne mumkin e. Lewra dema heval û kesên der û dora wan ne li gor vê taybetmendiyê bin ew aciz dibin û dilê wan dişkê. Berevajî vê, heke leheng zêde nebaş be, tund û hov tevbigere, zarok vê carê jî çav didin wan û bi awayekî nebaş tevbigerin. Bi kurtasî divê leheng ne zêde bêqisûr û ne jî zêde hov û fantastîk bin ku di navbera wan û zarokan de têkiliyeke baş ava bibe.

Di *Nûbiharê* de du lehengên zarok ên bi navê Rengîn û Xemgîn ji hêla Xelîl Amed ve hatine xêzkirin. Ev leheng yekem car di hejmarên 34 û 35an de tînin û paşê di hejmarên din de jî derdikevin pêşberî zarokan. Taybetmendîya wan ev e; herdu leheng jî kur (mêr) in, bi hev re kurdî (zaravayê kurmancî) diaxivin, cil û bergên kurdî yên ku jê re dibêjin şal û şepik li xwe dikin, ji hela kesayetiyê ve Xemgîn yekî ecêb e û gelek caran tiştên li serî wî, Rengîn jî berevajî wî yekî rûken, xweşbêj û zana ye. Ji ber ku her du leheng jî kur in ev dikare bê rexnekirin. Lewra edebiyata zarokan bi tenê ne ji bo kuran e, qîz jî hene. Xaleke girîng jî ew e ku dema ev leheng kurdî diaxivin ew li ber zarokên kurd dibin mînakên baş. Zarok wê çav bidin wan û wê zimanên xwe yê zikmakîyê biaxivin ku ev jî tiştêkî girîng e. Amadekarê van lehengan xwestîye zarokên kurd cil û bergên kurdî nas bikin, ji ber vê kincên kurdî li zarokan kiriye. Rengîn û Xemgîn hin caran tiştêkî nadin serê xwe, lê gelek caran şaşîkek li serê wan heye û şal û şepik li xwe kirine. Ev jî xalek muhîm e, lewra miletek bi çand û hunera xwe, xwarin û vexwarina xwe, cil û bergên xwe ji civakên din vediqetin û taybetmendîya xwe didin nîşandan. Ji lehengan yek jîr û zana û yê din jî hinek saf û kênzana ye ku ev taybetmendî di jiyana de jî wisa ye. Hevalên wiha ji hev cudatir tiştan hînî hev dikin, ji hev dişêwirin û henekan bi hev dikin.

Ji bo mînakê, di hejmara 34 û 35an de Rengîn û Xemgîn rastî hev tînin, silavê didin hev. Rengîn dibîne ku rewşa Xemgîn nebaş e, ji wî dipirse ku ka ew çima ketiye vî halî. Xemgîn behsa serpêhatiya xwe dike û dibêje bavê wî ji wî re gotiye “vî barî bibe bajêr” û dema wî bar li ser piştê ker bi cî kiriye, kerê bar li ser piştê xwe avêtîye û zirtîkek avêtîye Xemgîn û paşê behsa bûyerê dike (Amed, 1995, r. 47). Wek ku tînin herdu leheng bûyera ku hatiye serê Xemgîn diaxivin. Piştî vê, di hejmara 36emîn de “Rengîn” û “Xemgîn” dîsa dibin mêvanê zarokan, lê liv ir wênayê wan tune. Rengîn ji Xemgîn dipirse ka çima madê wî tune û ew nebaş xuya dike. Xemgîn dibêje dema wî xwestîye bi çakuç ve bizmarekî di dîwêr de bikute, çakuç li destê wî ketiye. Dema wî xwestîye bavê wî bizmar bigre û ew jî bi çakuç ve li bizmarê bixe, vê carê jî wî bi çakuç ve destê bavê xwe xistiye û ew êşandiye (Amed, 1995, r. 23). Li vir jî dîsa tiştêkî tê serê Xemgîn û ew pê diêşe, meriv dikare bibêje ku li gor asta zarokan e.

Jimar	Leheng	Nivîskar	Hejmar	Rûpel	Sal
1	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	34-35	47	Tîrmeh-Tebax 1995
2	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	36	23	Îlon, 1995
3	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	38	29-30	Çiriya Paşîn, 1995
4	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	40	29	Çileyê Paşîn, 1996
5	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	41-42	29	Sibat/Adar, 1996
6	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	45	30	Hezîran, 1996
7	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	46	30	Tîrmeh, 1996
8	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	48	25	Îlon, 1996
9	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	53-54	30	Sibat/Adar, 1997
10	Rengîn û Xemgîn	Xelîl Amed	56	28	Gulan, 1997

Encam

Edebiyata zarokan a ku bû mijara vê xebatê, çîrok, helbest, roman, bîranîn, jînenîgarî, name, nivîsên rêwîtiyê, gotar, şano, rojname, kovar û hwd di xwe de dihewîne. Ev berhem ji bo zarokên ku temenê wan ji du salî dest pê dibe heta ew kamil dibin tî amadekirin. Tesîra edebiyata zarokan li ser hiş, derûnî, geşedan û kesayetiya zarokan heye û gelek agahiyan fêrî wan dibe û dibe sedem ku dema wan xweş derbas be. Me di vê xebatê de qismêke edebiyata zarokan a kurdî hîlbijart û em li ser xebitîn. Kovara *Nûbiharê* ya ku di kovargerîya kurdî de xwedî cihêkî taybet e û beşeke xwe ji bo zarokan amade kiriye bû armanca me û em li ser nivîs, xêz û wêneyên ku di kovarê de ji bo zarokên kurd hatine weşandin xebitîn. Di dawîya xebatê de em gihîştin hin encaman ku meriv dikare bibêje rola kovara *Nûbiharê* ji hêla edebiyata zarokan ve gelekî girîng e, kovarê bi nivîs û xêzên xwe mohra xwe li ser edebiyata zarokan a kurdî xistiye.

Kovara *Nûbiharê* di hejmara ewil de destnîşan kiriye ku ew ji bo mezinan tê weşandin. Ji bo beşa Zaroknameyê behsa agahiyekê nehatiye kirin, hema rasterast bi du nivîsên derbarê jiyana pêxember de dest bi beşa ewil a Zaroknameyê hatiye kirin. Her wisa, ev beş bi awayekî rêkûpêk û pisporî nehatiye amadekirin. Piştî demekê bêyî ku ji zarokan re agahî bê dayîn ku êdî ev beş wê di kovarê de cî negire, dev ji amadekirina vê beşê hatiye berdan. Di sala yekemîn (çiriya pêşîn 1992- îlon 1993, hejmarên 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10 û 11emîn) de ji bo zarokan nivîs hatine weşandin. Di sala duyemîn (cotmeh 1993- çiriya paşîn 1993, hejmarên 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24) de ji bo zarokan tu tişt nehatiye nivîsandin. Di sala sêyemîn (çiriya pêşîn 1994-îlon 1995, hejmarên di navbera 25-36an de hatine weşandin) de bi tenê di hejmarên 34, 35 û 36emîn de nivîs hene. Di sala çaremîn (çiriya pêşîn 1995-cotmeh 1996, hejmarên navbera 37-49an) de ji bilî hejmarên 43, 44 û 49an di hemû hejmaran de ji bo zarokan nivîs hatine weşandin. Di salên din de jî di hin hejmaran de nivîs û xêz hene, di hinekan de tune ne.

Di kovarê de 19 pêkenok, 11 fabl, 10 nivîsên diyaloga di navbera du lehengan de, 8 çîrok, 7 helbest, 4 kurteçîrok, 4 nivîsên der barê navdarên kurdan de, 3 nivîsên der barê jiyana gotinên Pêxember de, 3 nivîsên derbarê perwerdeya dîni de, 3 gotinên navdaran, 2 gotinên pêşiyên, 2 nivîsên derbarê cihên dîrokî de, 2 nameyên zarokan, 2 bîranîn, 2 mamîk, ceribandinek, karîkaturek, nivîseke nasandina berheman, nivîseke nasandina zarokan, nivîseke nasandina heywanan, nivîseke derbarê exlaqê de û listikek heye. Ev hemû di nav salên dûr û dirêj de hema bibêje ji hêla Sabah Kara, Xelîl Amed (î) û Rojbin Özkanê ve hatine amadekirin. Ji bilî wan, bi tenê çend kesan hin nivîs şandine kovarê ku bînan weşandin. Dema em berê xwe didin naveroka beşa zarokan tê dîtîn ku ji hêla mijaran ve ew dewlemend e, lê ji hêla pedagojî, metod, pergala û cureyên nivîsan ve hin kêmasî hene. Herçiqaas ekîbeke di qada edebiyata zarokan de pispor tunebe jî, nivîskarên vê beşê bi dildarî çî ji destê wan hatiye kirine ku ev beş amade bibe. Gelek nivîs û xêzên ji bo geşedan û fêrkirina zarokan di kovarê de balê dikşînin.

Nivîsên ku di beşa Zaroknameyê de hatine weşandin jê hinek herçiqaas li gor asta zarokan bin jî, hinek jî ji hêla naverok, pedagojî û zimanê ku hatiye bikaranîn ve ne li gor asta zarokan in û meriv dikare wan ji sînorên edebiyata zarokan derxe. Li gel vê, *Nûbiharê* xwestiye ku zarok zimanê xwe yê dayikê hîn bibin, xwendina wan pêş ve here, ew ji çand û civaka xwe dîran nemînin û haya wan ji nîrxên neteweyî û cihanê hebe. Di berhemên zarokan de wêne, xêz û karîkatur li gor nivîsan zêdetir bala zarokan dikşînin, lê di Zaroknameyê de hejmara wêne, xêz û karîkaturan gelek kêman in, beş ji vê hêlê ve pir qels maye ku ev dikare bê rexnekirin. Xaleke din jî ew e ku di kovarê de hin nivîsên dibe ku zarokan bîfîrsînin hene ku ji hêla naverokê ve qet ne li gor asta zarokan in.

Ji bilî vê, di kovarê de du lehengên bi navê “Rengîn û Xemgîn” hatine xêzkirin ku her du heval her tîm li ser mijarekê bi hev re diaxivin. Ew hin caran henekan bi hevdu dikin ku ev ji bo kêfa zarokan bîne baş e. Lê tiştê ku balê dikşîne herdu jî kur in, yanê ji heman zayendê ne. Ji lehengan heke yek qîz bûbûya dibe ku bêtir bala zarokan bikişanda. Di beşên Zaroknameyan de gotinên kurdî, peyvên

resen ên kurdî gelek caran derdikeve li pêş zarokan ku ev jî ji hêla ziman û çandê ve dewlemendiyek e. Dema çîrokên Zaroknameyê bîn xwendin tê dîtîn ku peyv û gotinên hatine bikaranîn, mijarên ku hatine hilbijartin li gor çand û edetên civaka kurdî ne. Xaleke din jî ew e ku li gor mijar û naverokên din hejmara lîstîkan di kovarê de gelekî kême, hema bibêje yek tene ye. Ev kêmasî dikare bê rexnekirin. Lewra zarok bi lîstîkan kêfxweş dibin û weneyan mijaran baştir û hêsantir fêm dikin û zêde kêfxweş dibin.

Di beşa Zaroknameyê de bi tenê perwerde, fêrkirin û şîretdayîn tune, nivîskarên çîrokên wek Xoçeyê Navdar (Nasrettîn Xoçe) hilbijartine ku zarok bikenin û kêfxweş bibin. Çîrokên beşa Zaroknameyê jê hinek dirêj in, ne li gor asta zarokên ku temenê wan biçûk in. Lê her çiqas ev çîrok ji hêla zarokan ve neyên xwendin jî, dema mezin ji wan re bixwînin îhtimal e ku zarok hînê guhdarîbûnê bibin. Rastiyek heye ku zarok nivîsên ku bi tîpên biçûk hatine nivîsandin nikarin rehet bixwînin û ji nivîsê zû aciz dibin. Di nivîsên Zaroknameyê de mezinahiya tîpên nivîsan gelemperî ne li gor asta zarokan e, biçûk in. Hînkirina reqeman, tîpên alfabeyê, rojên heftayê, meh, reng û hwd ji ber ku tiştên hişê zarokan pêşve dibin girîng in, lê di kovarê de ev kêmasî jî xwe dide der.

Herî dawîn divê bê gotin ku kovara *Nûbiharê* ya ku îro di civaka kurdî de bi nav û deng e, her çiqas hin kêmasî hebin jî di edebiyata zarokan a kurdî de li gor dema ku dest bi weşanê kiriye gaveke girîng avêtîye. Hemû mijar, xêz û wêneyên ji bo beşa zarokan hatine amadekirin li ser kelepura edebiyata zarokan a kurdî zede bûne ku ew ê bigîhêjin nifşan. Rêvebir û nivîskarên *Nûbiharê* îro ne di nav rûpelên kovarê de, bi berhemên cuda yên ku bi awayekî rêk û pêk hatine amadekirin bi Weşanxaneyê *Nûbiharê* digîhînin ber destê zarokan. Heta wisa ku êdî kesên li ser vê qadê pispor in edîtorîya van berheman dikin û kevîreki li ser temelê edebiyata zarokan a kurdî zêde dikin. Hêvî ew e ku ev xebat û yên din di vî warî de balê bixşîne ser edebiyata zarokan a kurdî û xebatên zêdetir û xurttir derkevin holê.

Çavkanî/References

- Aksoy, A. B. & Çiftçi, D. H. (2014). *Erken çocukluk döneminde oyun duyu-motor oyundan kurallı oyuna*. Pegem Akademi.
- Amed, E. (1993). Rûpelek ji exlaqê pêxember. *Nûbihar*, (9), r. 27-28.
- Amed, X. (1993). Pûtên bêxêr û bêkêr. *Nûbihar*, (8), r. 27-27.
- Amed, X. (1993). Pêxember û lepên şixulker. *Nûbihar*, (11), r. 29-29.
- Amed, X. (1995). Rengîn û xemgîn- seîdê kurdî. *Nûbihar*, (37), r. 23-23.
- Amed, X. (1995). Rengîn û xemgîn- Evdilmelik Firat. *Nûbihar*, (39), r. 30-30.
- Amed, X. (1995). Revîna xewê. *Nûbihar*, (34-35), r. 47-47.
- Amed, X. (1995). Rengîn û xemgîn. *Nûbihar*, (34-35), r. 47-47.
- Amed, X. (1995). Rengîn û xemgîn. *Nûbihar*, (36), r. 23-23.
- Amed, X. (1996). Şêr şêr e çi jin çi mêr e. *Nûbihar*, (41-42), r. 30-30.
- Amed, X. (1996). Çiz mîz nizanîm. *Nûbihar*, (47), r. 29-29.
- Amed, X. (1996). Viz viz ji we hingiv ji min. *Nûbihar*, (45), r. 31-31.
- Amed, X. (1997). Çavê neyartiyê kor e. *Nûbihar*, (56), r. 29-29.
- Amed, X. (1997). Rengîn û xemgîn. *Nûbihar*, (55), r. 30-30.
- Amedî, X. (1993). Pêxember û lepên şixulker. *Nûbihar*, (11), r. 29-
- Asan, N. (1997). Rûpelek ji dîroka îslamê. *Nûbihar*, (56), r. 29-29.
- Azad (1992). Du qise ji jiyana pêyamber ê ekrem. *Nûbihar*, (1), r. 30-31.
- Bozkurt, K. (2013). Kürt masallarının yapısal özellikleri, *Kimlik, Kültür ve Değişim Sürecinde Osmanlıdan Günümüze Kürtler Uluslararası Sempozyumu*. Bingöl Üniversitesi Yayınları.
- Cambridge (2024). <https://dictionary.cambridge.org/> Wergirtina ji înternetê (4ê Çileyê Pêşîn 2024).
- Cegerxwîn, (1996). Xebat bikin roj û şev, şûr û qelem digel hev. *Nûbihar*, (45), r. 30-30.
- Cegerxwîn, (1995). Ji biçûkan re. *Nûbihar*, (34-35), r. 46-46
- Çakmak Güleç, H. & Geçgel, H. (2012). *Çocuk edebiyatı, okul öncesinde edebiyat ve kitap*. Kriter Yayınevi.
- Çocuk Haklarına Dair Sözleşme (2024). Wergirtina ji înternetê (4ê Çileyê Pêşîn 2024). https://www.unicefturk.org/public/uploads/files/UNICEF_CocukHaklarınaDairSozlesme.pdf
- Dilovan, S. (2010). Nameya tombişê ji zehrayê re. *Nûbihar*, (112), r. 92-93-94
- Dilovan, S. (2010). Pelda û zehra. *Nûbijar*, (112), r. 92-93-94.
- Dost, X. (1995). Dilocan. *Nûbihar*, (36), r. 25-25.
- Elçi, N. (2010). Name: Nûdem Elçi. *Nûbihar*, (111), r. 93-93
- Gazî, M. (2006). *Gurzek ji zargotina zarokan; disko disko danîno*. Weşanxaneyê Aras.
- Güleryüz, H. (2002). *Yaratıcı çocuk edebiyatı*. Pegem Akademi Yayıncılık.
- Hawar, Z. (2009). Pîrê û rovî. *Nûbihar*, (108), r. 94-94
- İnal, K. (2014). *Çocuk ve demokrasi*. Ayrıntı Yayınları.
- Kara, S. (1992). Ko zivistan çû bihar tê. *Nûbihar*, (2), r. 24-26.
- Kara, S. (1993). Qendîla biçûk. *Nûbihar*, (7), r. 23-26.
- Kavcar, C. (1999). *Edebiyat ve eğitim*. Engin Yayınevi.

- Kaya, M. (2011). *Çocuk edebiyatında gülmece (mizah) İlköğretim Çocuk Edebiyatı Kitap Kataloğu*. Eğitimden Yayınları.
- Malpir, M. (1996). Ka em bavên ber aqilan. *Nûbihar*, (46), r. 31-31.
- Neydim, N. (2003). *İnceleme-araştırma-eleştiri-çocuk Edebiyatı*. Bu Yayınevi Nûbihar (1997).(60), r. 4-4
- Nûbihar (1992). Di Payîz De, . (1), r. 3-4.
- Nûbihar (1995). Gotinên navdaran. (34-35), r. 46-46.
- Nûbihar (1995). Derxistinok. (34-35), r. 47-47.
- Nûbihar (1995). Gotinên pêşyan. (36), r. 25-25.
- Nûbihar (1996). Gotinên navdaran- Cegerxwîn. (45). r. 30-30.
- Oğuzkan, A. F. (2000). *Çocuk edebiyatı*. Anı Yayıncılık.
- Oxford Dictionary (2016). Wergirtina ji internetê (9 Gulan 2016). <https://en.oxforddictionaries.com/definition/joke> 09.05.2016/11.15
- Özer, A. (2007). Karikatür ve eğitim. *Bilim ve Aklın Aydınlanmasında Eğitim Dergisi*, (84), r. 19-25.
- Özkan, R. (2009). Gotineke xweş. *Nûbihar*, (109), r. 92-92
- Özkan, R. (2009). Ceribandin. *Nûbihar*, (108), r. 92-92.
- Özkan, R. (2009). Zarokno hûn bi vena dizanin?. *Nûbihar*, (107), r. 127-127.
- Özkan, R. (2009). Medreseya sor. *Nûbihar*. (109), r. 92-92.
- Özkan, R. (2009). Çîroka newrozê. *Nûbihar*. (107), r. 125-126.
- Özkan, R. (2009). Berhemek (Nûbihara Biçûkan Ehmedê Xanî). *Nûbihar*, (109), r. 92-92.
- Özkan, R. (2009). Tika. *Nûbihar*, (108), r. 92-92.
- Özkan, R. (2009). Kîvroşk. *Nûbihar*, (109), r. 93-93.
- Özkan, R. (2009). Mirîşka kurtê. *Nûbihar*, (109), r. 93-93.
- Özkan, R. (2010). Gotinek pêşyan. *Nûbihar*, (110), r. 92-92.
- Özkan, R. (2010). Mol axa. *Nûbihar*, (112), r. 91-91.
- Özkan, R. (2009). Listika qanqolê. *Nûbihar*, (109), r. 93-93.
- Özkan, R. (2009). Bapîrê me Ehmedê Xanî. *Nûbihar*, (108), r. 92-92.
- Özkan, R. (2009). Melayê Cizîrî. *Nûbihar*, (109), r. 92-92.
- Özkan, R. (2009). Meha Remezanê. *Nûbihar*, (108). r. 92-92.
- Özkan, R. (2009). Tika. *Nûbihar*, (108), r. 92-92.
- Özkan, R. (2009). Nûh pêxember û çiyayê cudî. *Nûbihar*, (110), r. 91-91.
- Özkan, R. (2010). Çîroka kalo heyvo, *Nûbihar*, (111), r. 94-94.
- Uğurlu, S. B. (2010). *Çocuk ve edebiyatı eleştirisi*. Turkish Studies, International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic, 5 (3). r. 1921-1945.
- Pertev, R. (2009). *Zarok û çirok destpêka pedagojiya kurdî*. Doz.
- Pîranî, B. (1996). Noka genî (47), *Nûbihar*, r. 30-30.
- Resmî Gazete*. 12 Nisan 1991, (20843), r. 8-8
- Sadik, M. A. (2010). Şeltik şültik. *Nûbihar*, (110), r. 92-92.
- Sever, S. (2015). *Çocuk ve edebiyat*. Tudem Yayınları.
-

- Seyda, Î. (1993). Çirçirîk û mêrû. *Nûbihar*, (9), r. 28-28.
- Starr, F. (1909). *A little book of philipine riddles; Yonkers*. World Book Co.
- Steel, M. (2000). *Oxford wordpower dictionary for learners of English*. Oxford University Press.
- Subaşî, K. (2016). Vegotina hêmayî û metaforîk di mamikên kurdî de. *The Journal of Mesopotamian Studies*, 1(1). r. 71-90. vgz. İlhan Başgöz, "Türk Bilmecelerinin Fonksiyonları", *Folklorla Doğru*, j. 37, İstanbul, 1974, r. 29.
- Subaşî, K. (2018). Mamikên kurdî ji hêla taybetmendî û bikaranîna zimên ve. Doru, M. N & Bozkurt, Ö. (Ed.). *Dil Bilimleri Klasik Sorunlar-Güncel Tartışmalar*. (r. 215-269). Mardin Artuklu Üniversitesi Yayınları.
- Şahbaz, N. K. (2008). Çocuk edebiyatında ihmal edilmiş bir edebî tür: deneme, *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Cilt: 9, Sayı: 15, s:189–203
- Şimşek, T. (2007). *Çocuk edebiyatı*. Suna Yayınları.
- Şirin, M. R. (2007). *Çocuk edebiyatı kültürü okuma alışkanlığı ve medya sarmalı*. Kök Yayıncılık.
- Tîgrîs, A. (2001). 6762 Gotinên pêşîyan. Weşanên Rewşen.
- Tüfekçi Can, D. (2014). *Çocuk edebiyatı: Kuramsal yaklaşım*. Eğitim Yayınevi.
- Türkçe Sözlük. (2011). Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Xursî, M. (1996). Mirî çawa tên şuştin?. *Nûbihar*, (47), r. 30-30.
- Yalçın, A. & Aytaş, G. (2014). *Çocuk edebiyatı*. Akçağ Yayınları.
- Yıldız, A. (2018). *Hunera vegotina bedew a devkî û nivîskî II*. Lorya.

EXTENDED ABSTRACT

Since children shape the future of a society, studies about them are important. Therefore, the subject of this study is children's literature. Literature is an art form in which human emotions, imagination, thoughts, and experiences are richly and beautifully expressed through language and writing. Children's literature, as a branch of literature, refers to works written in accordance with children's age and developmental characteristics. Just as in the world, children's literature in Kurdish society began with oral literature, and for a long time, no concrete works were produced for them after the transition to written forms. Following the enlightenment brought about by the Renaissance, children were recognized as individuals, and content began to be produced for them. This movement gradually spread worldwide and, albeit late, reached Kurdish society. Kurdish writers and poets began to create content for children in various media, with some of these media being magazines. This study discusses a magazine (Nûbihar Magazine) that has made significant contributions to Kurdish children's literature and the content prepared for children within it. The study is limited to the section of Nûbihar Magazine prepared for children. To provide readers with background information on the magazine, detailed information is given about Nûbihar Magazine, which has continued its publication in the Kurmanji dialect of Kurdish since 1992. After discussing the magazine's inception, purpose, content, and authors, the study moves on to the section prepared for children. It provides a detailed account of the types of writings and illustrations published for Kurdish children in the magazine. Content analysis was used to determine which content was prepared for children. Through this method, the issues of Nûbihar Magazine from 1992 to 2010 were examined one by one, and the content was analyzed. Although not all of the published writings and illustrations were formatted to be pedagogically suitable for children, the magazine was found to possess rich content in terms of children's literature. Numerous writings and illustrations, including tales, fables, stories, poems, cartoons, memoirs, letters, and proverbs, were published in the magazine. In addition to analyzing and commenting on these contents, information about when and by whom they were published is presented in tables in this study. Ultimately, it was observed that those who prepared the children's section aimed to inform them in their native language about religious, moral, national, and cultural topics, to educate and entertain them according to Kurdish traditions and customs. Through this study, it has been determined that the magazine makes a significant contribution to Kurdish children's literature. By analyzing this written data containing Kurdish children's literature, an effort was made to contribute to the field, taking a small step in this direction. It is hoped that this study will draw the attention of new generations to the field of children's literature and encourage further studies on the subject.